VIIMSE AJA PÜHADE JEESUSE KRISTUSE KIRIK • OKTOOBER 2019

Liahoona

Lapsed, kes puutuvad kokku pornograafiaga – kuidas armastus võib neid aidata, lk 36

Evangeeliumiläätse selgus, lk 12

Viis moodust, kuidas Jeesus lapsi kaitses, lk 18

Tähistades 100 aastat templiõnnistusi Vaikse ookeani piirkonnas, lk 28

KIRIK
ON
SIIN

Antananarivo
Madagask

ar

FOTO: GETTY IMAGES.

Siin on mõned faktid Kirikust tänapäeva Madagaskaril:

18 põlisrahvast elab sellel saarel

suuremat kultuurimõjurit: polüneesia, araabia, aasia, aafrika ja prantsuse **5**

26 miljonit inimest elab Madagaskaril

ametlikku keelt: malagassi ja prantsuse **2**

12 000 Kirikuliiget

40 kogudust

1986 sai esimene madagaskari liige Bordeaux's Prantsusmaal ristitud

1990 said viis inimest ristitud ja liikmeks kinnitatud

1998 loodi esimene misjon

2000 loodi esimene vai

Jeesus armastab meie lapsi

Ma veedan palju aega lastele mõeldes. Mulle meeldivad minu pere ja sõpruskonna lapsed. Lisaks hõlmab minu töö Kiriku ajakirjade juures lehtede loomist lastele kogu maailmas. Kuid mõne aasta eest mõistsin, et ei ole kunagi uurinud, mida pühakirjad laste kohta õpetavad. Seega otsustasin lugeda Uut Testamenti ja Mormoni Raamatut ja pöörata erilist tähelepanu sellele, mida võin õppida selle erilise rühma kohta.

See kogemus muutis mu elu! Paljude leitud tõdede seas oli kõige väärtuslikum saada paremini aru, kui palju Jeesus lastest hoolib. Ta teenis lapsi omaette rühmana, teistest eraldi üha uuesti ja uuesti. Kuidas saame Tema eeskuju järgida?

Minu artikkel lk 18 jagab mõnd õppetundi, mille sain sellest pühakirjade uurimise kogemusest, lisaks jagab mitu eksperti ideid ja arvamusi laste väärkohtlemise teemal.

Lapsed on väga kallid. Ma loodan, et võime teha koos tööd, et neid kaitsta ja õpetada, koheldes neid nii, nagu Jeesus seda teeks!

Armastusega

Marissa Widdison

Evangeeliumivaatenurga õnnistused
Vanem Gary E. Stevenson
12

Laie tempel Hawaiil: sajandi jagu kokkutulemisi
Clinton D. ja Angela R. Christensen
28

Olla või olla olnud – see on küsimus
Vanem Joni L. Kochh
24

Pornograafiast kõnelemine: kaitske, reageerige ja tervendage
Joy D. Jones
36

sisukord

5 Laste kaitsmine pornograafia eest

6 Usuportreed
Wilson Di Paula – San José, Uruguay
Kui Wilson sattus mootorrattaõnnetusse ja peatselt pärast seda suri tema abikaasa, ei teadnud ta, mida teha. Kuid ta leidis vastuseid evangeeliumis.

8 Teenimispõhimõtted:
Kas see oluline osa on jäänud teenimisel tähelepanuta?
Me ei peaks üksnes nutjatega nutma, vaid olema ka rõõmsad rõõmsatega. Selles artiklis on toodud neli viisi, kuidas seda teha.

12 Evangeeliumivaatenurga õnnistused
Vanem Gary E. Stevenson
Kui säilitame vaimse tasakaalu, siis on meil parem evangeeliumivaatenurk.

18 Laste kaitsmine
Marissa Widdison
Jeesus Kristus armastas ja kaitses lapsi. Kuidas saame Tema eeskuju järgida?

24 Olla või olla olnud – see on küsimus
Vanem Joni L. Koch
On kerge teiste üle kohut mõista, kuid peame olema hoolikad, et mõista kohut õigemeelselt ja näha teisi, nagu Jumal neid näeb.

28 Laie tempel Hawaiil: sajandi jagu kokkutulemisi
Clinton D. ja Angela R. Christensen
100 aastat on Hawaii tempel õnnistanud templiõnnistustega pühasid kogu Vaikse ookeani piirkonnas.

32 Viimse aja pühade hääled
Kahte õde juhatatakse teenima; misjonäride sõnum muutis kõik; piiskop otsustab, mida teha saadud preemiarahaga: kiri aitab parandada kahjustatud suhteid.

36 Pornograafiast kõnelemine: kaitske, reageerige ja tervendage
Joy D. Jones
Lapsed on pornograafia ees kaitsetud, kuid teie armastus võib aidata neil seda vältida ja saada üle selle kahjulikust mõjust.

Lühilood

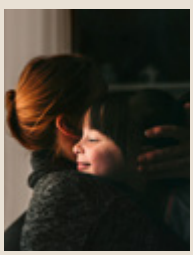

Kaanepildil
Foto: Getty Images, mõeldud näitlikustamiseks, kasutatud on modelle.

Osad

Noortele täiskasvanutele
42
Sellel kuul räägitakse, **mida teha**, kui te **olete suhtes kellegagi, kellel on probleeme pornograafiaga**, ja jagatakse **lootust andvaid lugusid** teistelt, kes on seisnud oma suhetes silmitsi pornograafiaga.

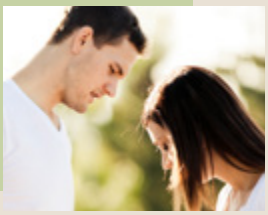

Noored
50
Mida tähendab olla **tõeline sõber**, kuidas üks noor **jagab evangeeliumi** ja Kiriku peamise nurgakivi meelespidamine.

Lapsed
Sõbrake
Avasta, **kuidas armastada teisi**, nagu Jeesus neid armastab. Prodi saab hirmu tundes abi palvest. Florence'ist saab meditsiiniõde. Te võite **valmistuda templiks**.

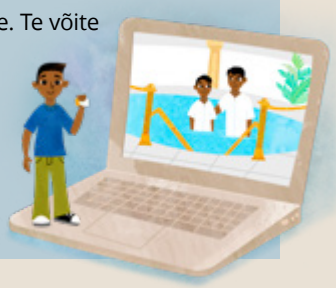

ESILETÕSTETUD AINULT DIGITAALSELT SAADAVAL OLEVAD ARTIKLID

Olin võidelnud, et pornograafiast jagu saada. Miks tema seda ei tee?

Nimi avaldamata

Noor täiskasvanu Guatemalast jagab kogemusi, kuidas rasketes olukordades Issandat usaldada.

Kuidas õppisin reageerima, kui keegi möönab, et on kimpus pornograafiaga

Nimi avaldamata

Kui saame teada, et keegi tarbib pornograafiat, võib see põhjustada igasuguseid emotsioone, kuid see noor täiskasvanu toetus Päästjale, et teada, kuidas reageerida armastusega.

Mida teha, saades teada oma kihlatu pornograafiatarbimisest?

Nimi avaldamata

Noor täiskasvanu Tahitilt jagab oma kogemusi, kuidas pornograafia mõjutas tema suhet.

LISAINFO

Evangeeliumi raamatukogu rakenduses või aadressil liahona.ChurchofJesusChrist.org saate:

- Leida käesoleva numbri.
- Leida ainult digitaalselt saadaval olevat sisu.
- Otsida eelmisi numbreid.
- Esitada oma lugusid ja anda tagasisidet.
- Tellida ajakirja endale või kellelegi teisele.
- Parendada õppimist digitaalsete vahenditega.
- Jagada lemmikartikleid ja -videoid.
- Artikleid alla laadida või printida.

VÕTKE MEIEGA ÜHENDUST

Saatke oma küsimused või tagasiside aadressil liahona@ChurchofJesusChrist.org.

Esitage oma usku tugevdavad lood aadressil liahona@ChurchofJesusChrist.org või postiaadressil:
Liahona, flr 23
50 E North Temple Steet
Salt Lake City, UT 84150-0023, Ameerika Ühendriigid

FOTO NOOLEST MAAS: GETTY IMAGES

OKTOOBER 2019 21. AASTAKÄIK NR 2 LIAHOONA 18610 124

Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku eestikeelne ajakiri

Esimene Presidentkond: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Kaheteistkümne Apostli Kvoorum: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Peatoimetaja: Randy D. Funk

Konsultandid: Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Walter F. González, Larry S. Kacher, Adrián Ochoa, Michael T. Ringwood, Vern P. Stanfil

Tegevdirektor: Richard I. Heaton

Kiriku ajakirjade osakonna juhataja: Allan R. Loyborg

Toimetuse juhataja: Garff Cannon

Tegevtoimetaja: Adam C. Olson

Tegevtoimetaja asetäitja: Ryan Carr

Kaastoimetaja: Camila Castrillón

Toimetus: David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Lori Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Kujundusosakonna juhataja: J. Scott Knudsen

Kujundusjuht: Tadd R. Peterson

Kujundusosakonna personal: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Emily Chieko Remington, Mark W. Robison, K. Nicole Walkenhorst

Intellektuaalomandi koordineerija: Collette Nebeker Aune

Tootmisjuht: Jane Ann Peters

Tootmisosakonna personal: Ira Glen Adair, Julie Burdett, Thomas G. Cronin, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Marrissa M. Smith

Trükiettevalmistus: Joshua Dennis, Ammon Harris

Trükiosakonna juhataja: Steven T. Lewis

Levijuht: Nelson Gonzalez

Tõlkijad: Märt Baumer ja Kadri Jõgi

LIAHOONA tellimiseks võtke ühendust kohaliku jaotuskeskusega.

Käsikirjad ja küsimused esitage internetiaadressil liahona.lds.org, e-posti teel liahona@ldschurch.org või postiaadressil *Liahona,* Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Ajakiri *Liahoona* (Mormoni Raamatust pärit sõna, mis tähendab kompassi või suunanäitajat) ilmub albaania, armeenia, bislama, bulgaaria, eesti, fidži, hiina, lihtsustatud hiina, hispaania, hollandi, horvaadi, indoneesia, inglise, islandi, itaalia, jaapani, khmeeri, kiribati, korea, kreeka, leedu, läti, malagassi, maršalli, mongoli, norra, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, samoa, sebu, sloveeni, soome, suahiili, taani, tagalogi, tahiti, tai, tonga, tšehhi, ukraina, ungari, urdu, vene ja vietnami keeles. (Ilmumise sagedus sõltub keelest.)

© 2019 Kõik õigused kuuluvad Intellectual Reserve Inc´ile. Trükitud Ameerika Ühendriikides.

Autoriõiguste informatsioon: kui ei ole öeldud teisiti, võib Liahoona materjali kopeerida isiklikuks, mittekaubanduslikuks kasutamiseks (kaasa arvatud Kiriku kutsete jaoks). See otsus võidakse igal ajal tühistada. Pildimaterjali kopeerimine ei ole lubatud, kui taiest puuduvad real on selle kohta vastav märge. Autoriõiguste küsimustes peaks pöörduma intellektuaalomandi kontori poole aadressil: 50 E. North Temple St.,FL 13, Salt Lake City, UT 84150, USA; email: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada: October 2019 Vol. 21 No. 2. LIAHONA (USPS 311-480) Estonian (ISSN 1521-4745) is published two times a year (April and October) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is $2.00 per year; Canada, $2.40 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). Send address changes to Salt Lake Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368.

LASTE KAITSMINE PORNOGRAAFIA EEST

Õde Joy D. Jones, Algühingu üldjuhataja, ütles, et armastus on parim relv pornograafia vastu: „Nagu ütleb tuntud väljend, „porno tapab armastuse", kuid pidagem meeles, et armastus omakorda hävitab porno." Järgnevalt on toodud kolm viisi, kuidas armastuse väljendamine kaitseb lapsi pornograafia mõjude eest.

KAITSE:

„Ma armastan sind!"
Looge oma lapsega suhe, milles ta tunneks end turvaliselt ja armastatuna.

VASTUS:

„Ma armastan sind ikka!"
Rääkige oma lastele pornograafiast ja paluge neil tulla oma küsimustega teie juurde.

TERVENEMINE:

„Ma armastan sind alati!"
Kinnitage oma lastele, et isegi kui neil on probleeme pornograafiaga, ei muuda see teie armastust.

Õde Jones selgitab rohkem iga idee kohta oma artiklis lk 36.

MIDA TEIE SAATE TEHA

- Tundke end mugavalt, rääkides oma lastele seksuaalsusest ja selgitades, kuidas nad saavad end pornograafia eest kaitsta.
- Aidake lastel mõista, *miks* need asjad on halvad.
- Igal nutitelefonil, tahvelarvutil ja arvutil peaks olema kaitsemeetmed, isegi teismeliste ja täiskasvanute seadmetes.
- Ärge jätke kunagi kedagi meediaseadmega tuppa üksinda.
- Ärge mõistke hukka lapsi, kes jagavad, et neil on probleeme pornograafiaga.

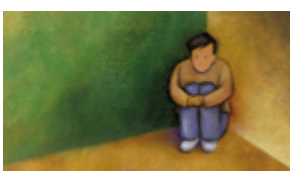

„Me kaitseme oma lapsi kuni selle ajani, mil nad suudavad ise ennast kaitsta."

Jason S. Carroll, pereelu professor Brigham Youngi ülikoolis

KUJUTISED PEREST VIHMAVARJU ALL. POISIST NURGAS ISTUMAS JA LASTERÜHMAST ON LOONUD GETTY IMAGES. KASUTATUD ILLUSTRATIIVSETEL EESMÄRKIDEL. PILTIDEL POSEERIVAD MODELLID.

Coca-Cola

Wilson Di Paula

San José, Uruguay

Wilson jäi mootorratta-avarii tõttu halvatuks. Aasta hiljem suri tema naine. Kahe pisitütre isa ja lesena ei teadnud Wilson, mida teha. Ta ei teadnud, et elul on eesmärk. Wilson oleks võinud kibestuda. Selle asemel hakkas ta otsima tõde.

FOTOGRAAF CODY BELL

Mul oli palju küsimusi. Miks halvad asjad juhtuvad? Püüdsin elada oma elu õigesti, kuid kaotasin naise, jäin ratastooli ning arstid pidid tegema mu tütrele kasvaja eemaldamiseks peaoperatsiooni. Mulle hakkas tunduma, et elul puudub igasugune eesmärk.

Mõistsin, et mul on vaja leida tõde. Tegin tutvust eri usunditega ja leidsin Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku. Tundsin, et see ongi tõde.

Nüüd ma tean, et maapeal olemisel on eesmärk. Meie siinolek on osa Taevase Isa igavesest plaanist. Meil on Päästja, kes võitis surma ja tõusis üles. See teadmine annab mulle jõudu. Nüüd püüan ma vastu pidada ja edasi minna. Mul on eesmärk ja tean, et kui ma püüan elada vääriliselt, võib mu pere olla igavene.

AVASTAGE ROHKEM

Wilsoni usuteekonna kohta leiab lisateavet ja fotosid käesoleva artikli interneti- või „Evangeeliumi raamatukogu" (Gospel Library) versioonist aadressil **ChurchofJesusChrist.org/go/10196.**

USUPORTREE ESITAMINE

Kui soovite esitada mõne teid inspireeriva inimese lühikirjeldust ja kõrgresolutsiooniga fotot, saatke see aadressile **liahona.ChurchofJesusChrist.org**.

teenimispõhimõtted

Kas see *oluline osa* on jäänud teenimisel tähelepanuta?

Teenimine tähendab nii olla „rõõmsad rõõmsatega" kui „nut[ta] nutjatega" (Rm 12:15).

Teenimisest mõeldes on lihtne mõelda abivajajate aitamisele. Räägime lese abistamisest aiatöödes, haigetele õhtusöögi viimisest või raskustes olijatele annetamisest. Meil on meeles Pauluse nõuanne „nut[ta] nutjatega", kuid kas pöörame piisavalt tähelepanu salmi *algusosale* „ol[la] rõõmsad rõõmsatega"? (Rm 12:15) Ükskõik kas me tähistame nende kordamisekuid või aitame neil leida rahu raskete aegadel – Päästja-sarnase teenimise juures on oluline rõõmustada koos nendega, keda me teenime.

Järgnevalt toome ära kolm ideed, millest on abi (ja ühe, mida vältida), kui soovime pöörata tähelepanu heale, mille Jumal meie ellu paneb.

1. Olge teadlikud

Noorte Naiste üldjuhataja Bonnie H. Cordon aitab meil mõista, et me peame *nägema* neid, keda teenime, nägema mitte üksnes nende koormaid ja raskusi, aga ka nende tugevaid külgi, andeid ja

AUGUSTO ZAMBONATO ILLUSTRATSIOONID

JAGAGE OMA KOGEMUSI

Kirjutage meile kogemustest, mida olete teisi teenides saanud või kuidas on teid teenitud. Minge kodulehele liahona.ChurchofJesusChrist.org ja klõpsake „Submit an Article or Feedback" (Esitage artikkel või andke tagasisidet).

kordaminekuid. Tema sõnul peame olema „eestseisja ja usaldusalune – keegi, kes on nende oludest teadlik ja toetab neid nende lootustes ja püüdlustes"[1].

Tähendamissõnas lammastest ja sikkudest ütles Päästja, et need, keda leitakse Tema paremalt käelt, küsivad: „Issand, millal me nägime sind näljasena ja söötsime sind, või millal janusena ja jootsime sind? Millal me nägime sind võõrana ja võtsime sind vastu?" (Mt 25:37–38)

„Vennad ja õed, võtmesõna on *nägime,*" ütles õde Cordon. „Õigemeelsed nägid neid, kes olid hädas, kuna nad vaatasid ja panid tähele. Ka meil võivad olla valvsad silmad, et aidata ja tröösti da, tähistada ja isegi unistada."[2]

2. Leidke põhjust tähistada

Tähistage nii suuri kui väikeseid kordaminekuid. Selleks võib olla vähktõve seljatamine või lahkumineku üleelamine, uue töökoha või kadunud kinga leidmine, kuu aega vastupidamine pärast armsa inimese kaotamist või nädal aega vastupidamine ilma suhkruta.

Helistage, et õnnitleda, viige kaart või minge välja lõunale. Kui tunneme üheskoos oma õnnistustest rõõmu, elame tänutundega ning tähistame teiste õnnistusi ja kordaminekuid, „tun[neme] rõõmu oma vendade rõõmust" (Al 30:34).

PÄÄSTJA EESKUJU

Teiste õnn tegi Jeesusele Kristusele sageli rõõmu. Ta käis Kaana pulmas, kus Ta mitte ainult ei tähistanud seda rõõmusündmust, vaid muutis vee veiniks (vt Jh 2:1–11). Meiegi saame püüda võtta osa nende inimeste erilistest elusündmustest, keda teenime.

Me näeme ka, kuidas Päästja tundis rõõmu teiste õigemeelsuse üle. Külastades nefilasi, ütles Ta neile: „Õnnistatud olete teie oma usu pärast. Ja nüüd, vaadake, mu rõõm on täielik.” (3Ne 17:20)

3. Märgake Issanda kätt

Mõnikord tähendab koos teistega rõõmustamine seda, et aitame neil näha, miks neil on põhjust rõõmustada, ükskõik mis raskused või rõõmud meie ellu tulevad. See lihtne tõde, et Taevane Isa on meist teadlik ja valmis meil meelt ülendama, võib olla uskumatu rõõmuallikas.

Te saate aidata teistel märgata elus Issanda kätt, kui räägite neile, kuidas olete näinud seda oma elus. Olge avameelsed ja jagage nendega, kuidas Taevane Isa on aidanud teil tulla katsumustega toime. See tunnistus aitab teistel mõista ja märgata, kuidas Ta on neid aidanud (vt Mo 24:14).

4. Ärge seadke oma rõõmustamisele piire

Kahjuks ei oska me vahel koos teistega rõõmustada, eriti kui me pole kindlad, kas meil on midagi pakkuda või kus me oma eluga parasjagu oleme. Selle asemel et tunda teiste õnne üle rõõmu, langeme võrdlemise küüsi. Vanem Quentin L. Cook Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist on õpetanud: „Õnnistuste võrdlemine võtab üpris kindlasti igasuguse rõõmu. Me ei saa olla üheaegselt nii tänulikud kui ka kadedad.”[3]

„Kuidas saada jagu kalduvusest, mis on pea kõigi puhul nii tavaline?" küsis vanem Jeffrey R. Holland Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist. „Saame loetleda oma õnnistusi ja aplodeerida teiste saavutustele. Kõige parem on teisi teenida. See on parim harjutus, mida on kunagi südamele määratud."[4] Võrdlemise asemel saame kiita neid, keda teenime. Rääkige julgelt, mida te neis või nende pereliikmetes hindate.

Paulus tuletab meile meelde, et oleme kõik Kristuse ihu liikmed ja kui „üht liiget austatakse, siis teisedki liikmed rõõmutsevad ühes temaga" (1Kr 12:26). Taevase Isa abil võime olla teiste kogemustest teadlikud, tähistada nii suuri kui väikeseid kordaminekuid, aidata neil märgata Issanda kätt ja saada jagu kadedusest, et saaksime üheskoos tõeliselt rõõmustada teiste õnnistuste, annete ja õnne üle. ■

VIITED

1. Bonnie H. Cordon. Karjaseks saamine. – 2018.a sügisene üldkonverents.
2. Bonnie H. Cordon. Karjaseks saamine.
3. Quentin L. Cook. Rejoice! – Ensign, nov 1996, lk 30.
4. Jeffrey R. Holland. The Other Prodigal. – Liahona, mai 2002, lk 64.

ÜLESKUTSE TEGUDELE

Mõelge neile, keda te teenite. Millised on nende anded ja tugevused? Millised on olnud nende võimalused või kordaminekud? Kuidas saate nendega rõõmustada, neid kiita või innustada?

Vanem Gary E. Stevenson
Kaheteist-kümne Apostli Kvoorumist

Evangeeliumivaatenurga õnnistused

Evangeeliumivaatenurk annab teile selgema pildi, mida arvata elu prioriteetidest, kuidas lahendada probleeme ja kohata kiusatusi.

Kui suur õnnistus on olla Jeesuse Kristuse Kiriku liikmed evangeeliumiajajärgul, mil kuningriigi võtmete taastamine ja prohvetliku kuulutuse täitumine võimaldab meil näha pealt, kuidas „veereb evangeelium välja maa äärteni nagu kivi, mis on mäest lahti murtud ilma käte abita, veereb edasi, kuni ta on täitnud terve maa" (ÕL 65:2).

See Vana Testamendi Taanieli antud ja hiljem käesoleval evangeeliumiajajärgul korratud prohvetlik kuulutus näib olevat täitumas, kuna võime täheldada, et Kirikus on täna rohkem kui 3300 organiseeritud vaia. Viimase 50 aastaga on Kiriku liikmeskond kasvanud 2,1 miljonist rohkem kui 16 miljonini.[1]

Sellise viljakandva kasvu ja muutuse juures avaldab mulle muljet tõsiasi, et evangeeliumipõhimõtted ja tavad, sealhulgas Jeesuse Kristuse Kiriku jaoks ilmutatud jumalik juhtimismudel, jäävad samaks. See mudel võimaldab organiseerida vaiu, mis on mõeldud „kaitseks ja varjupaigaks tormi ja raevu eest, kui see valatakse lahjendamata kujul välja kogu maa peale" (ÕL 115:6).

FOTOD: GETTY IMAGES.

Ühe suurima imena oma surelikus elus suudate te leida oma vaimsuse ja teiste oluliste elurollide vahel tasakaalu.

Vennad ja õed! Issand jagab meile heldekäeliselt õnnistusi. Kui mõistame, et õnnistusi saadakse käskudele kuulekatena ja et käskudele kuuletudes näitame armastust Issanda vastu, oleme saanud selgeks väärt juhtnöörid. Sellised evangeeliumipõhimõtted avavad meile olulise vaatenurga.

Sellega jõuan kahe punktini, millele tahan tähelepanu pöörata. Märgin ära, et president Dallin H. Oaks, esimene nõuandja Esimeses Presidentkonnas, on neist kahest punktist noortele täiskasvanutele 2015. aastal kõnelenud.

Evangeeliumivaatenurga säilitamine

President Oaks on öelnud, et „vaatenurk tähendab kõigi olulist suhet puudutavate tõsiasjade, kogu pildi märkamist"[2]. Nähes asju evangeeliumivaatenurgast, mõistate te järgmist:

- Te olete armastava Taevase Isa lapsed (vt ÕL 76:24).
- Te olete siin maa peal teatud eesmärgil ja olete võimelised tegema valikuid (vt 2Ne 2:27; 10:23).
- „Sest on paratamatu, et kõigis asjades on vastandlikkus" (2Ne 2:11).
- Jeesus Kristus on meie Päästja ja eestkostja Isa ees (vt 1Jh 2:1; ÕL 110:4).

Mõtisklege, mis juhtub, kui teie evangeeliumivaatenurgast saab lääts, mille kaudu silmitsete igat elu aspekti. Evangeeliumivaatenurk annab teile selgema pildi, mida arvata elu prioriteetidest, kuidas lahendada probleeme ja kohata kiusatusi. See võib tõeliselt mõjutada teie üleüldist suhtumist kogu ellu ja erinevatesse otsustesse, mida oma teel teete.

Sellisest vaatekohast teame, et Issand soovib, et võtaksime iga nädal sakramenti ning uuriksime iga päev pühakirju ja palvetaksime Tema poole. Lisaks teame, et Saatan ahvatleb meid, et me ei järgiks oma Päästjat ega kuulaks Püha Vaimu vaikseid õhutusi. Oleme siis teadlikumad, et vastane püüab võtta meilt valikuvabadust ja suutlikkust tema püüdlustele vastu panna sõltuvuse, sealhulgas narkootikumide ja pornograafia abil.

Terava kontrastina annab evangeeliumilääts meile selge pildi sellest, kui tähtis on pere loomine: otsus abielluda ja kasvatada lapsi õigemeelsuses. See vaatenurk avab ka meie silmad, nägemaks, et vastane püüab perekonna täiesti hävitada, tekitada segadust soorollides, mis viib selleni, et pere loomise ja kasvatamise väärtus ühiskonna silmis langeb.

Vaimse tasakaalu säilitamine

President Oaks väitis: „Kui noored täiskasvanud näevad asju sellisest vaatenurgast – kui neil on üleüldine ülevaade –, on neil tähtis säilitada oma elus vaimne *tasakaal.* Selleks tuleb teil hoida eemale osast maailma võludest ja teha ka seda, mis on vajalik Päästjale lähenemiseks."[3]

Ühest küljest on teil elus palju pakilisi küsimusi ja kõiksugu eri suurusega prioriteete, mis kõik vajavad tähelepanu, keskendumist ja korraldamist. See nimekiri võib olla teil kõigil üpris erinev, sest teie olud on erinevad, kuid kindlasti leiab sealt hariduse, töö, abielu ning nii vaimse kui füüsilise

heaolu. Loomulikult on teie väljakutseks hoida neid tähtsaid elurolle tasakaalus vaimse poolega.

President Oaks soovitas olla hoolikas, „jagades oma aega nii, et te ei jääks vaimselt nälga ka ajal, kui põhirõhk on muudel tegevustel. Sellest põhimõttest selgub, miks noortel täiskasvanutel on eriti oluline .. võtta kuulda nõuannet käia Kiriku koosolekutel, teenida Kirikus, lugeda iga päev pühakirju, laskuda iga päev põlvili perepalvesse ning teenida Kiriku kutsetes."[4]

Kui püüate võtta arvesse isiklikke vajadusi ja tasakaalustada elu argitoimetusi ja väljakutseid oma elu vaimse poolega, saab teile selgeks, et tasakaal on täiesti saavutatav. Issand ei nõua teilt midagi, mida te ei suuda saavutada. Olen kuulnud president Thomas S. Monsonit (1927–2018) mitmel korral nõu andmas, et „kelle Issand kutsub, selle Ta ka ette valmistab"[5]. Minu arvates käib see eriti Kiriku liikmete kohta.

Ma luban, et ükskõik kui heidutav selle tasakaalu hoidmine ka ei tundu, on elu üks suurimaid imesid see, et suudate leida vaimsuse ja teiste oluliste rollide vahel tasakaalu. See võib leida aset sellisel viisil, mis võimaldab teil mitte ainult hoida oma vaimsust ja tähtsaid elurolle samal tasemel, vaid ka neis mõlemas tähtsas valdkonnas kasvada ja areneda.

See on võimalik eelkõige seetõttu, et Issand on tugipunkt. Ta on täielik tasakaalukeskpunkt. Ja kuna te olete üks Tema lastest, tunneb Ta teie vastu jumalikku huvi. Kuid sellise tulemuseni jõudmiseks tuleb teil endal tasakaalu leidmisele tähelepanu pöörata ja selle nimel pingutada.

Minu tähelduste ja isiklike kogemuste põhjal näib, et meil on kalduvus nihkuda kogu oma elu jooksul rohkem ühes või teises suunas. Tasakaalu säilitamine elus nõuab meilt pidevat pingutamist ja hoolikust. Otsustage toimekalt tasakaalu säilitada.

Huvitaval kombel võib tasakaal liikuda paigast mõlemas suunas. Ajuti võib teil olla vajalik keskenduda hoolega koolile või elukutsele ning „teenida Kirikus üksnes selleks ettenähtud ajal"[6]. Ärge siiski unustage hoida Issandat oma tugipunktina, et võiksite leida õige vaimse tasakaalu.

Issand aitab teid

Evangeeliumivaatenurka säilitades on meil kerge mõista põhitõde, et Issand on meile abiks. Üks peamisi evangeeliumipõhimõtteid on see, et me oleme armastavate Taevaste Vanemate lapsed. On täiesti loomulik, et nad igakülgselt aitavad meil oma taevasesse koju naasta.

Tahaksin tuua näite, kuidas Issand saab teid aidata. Seda näidet jagas minuga Thad Carlson, kes oli üks minu juhte, kui ma olin noor. Hiljuti meie seast lahkunud Thad avaldas mulle mu sirgudes määratut mõju. Ta kasvas üles suure majanduslanguse ajal 14 lapsest üheksandana. Tema pere teenis elatist talupidamise ja karjakasvatusega. Need olid rahaliselt rasked ajad ja nende suurim vara oli nende loomakari.

Noorena oli üks Thadi kohustusi loomade eest hoolitseda ja neid vajadusel karjatada, veendumaks, et nad leiavad parimat sööta. See oli väikese poisi jaoks suur töö. Ta tuli sellega toime targa karjaponi abil, kes teadis kerge suunamise peale täpselt, mida teha. Poni nimi oli Vana Smoky. Kuid Vanal Smokyl oli üks viga: ta ei tahtnud lasta end kinni püüda. Alati kui keegi talle lähenes, pani ta plehku, kuna teadis, et ta pannakse tööle.

Olgu teil meeles säilitada evangeeliumi vaatenurka. Vaadake ümbritsevat maailma läbi Jeesuse Kristuse evangeeliumi läätse.

Ühel päeval, kui Vana Smoky kätte saadi ning talle ratsmed külge ja sadul selga pandi, ratsutas väike Thad karjamaale, kus kari rohtu sõi. Maapind oli kuiv ja ka karjamaa oli kuivanud, kuid Thad märkas, et karjamaalt väljaspool raudteerööbaste kõrval on rohi pikem ja rohelisem. Nõnda otsustas ta karjatada lehmad tarastatud karjamaalt välja ja lasta neil nautida raudteerööbaste kõrval veidi head sööta.

Thad karjatas Vana Smoky abil loomad karjamaalt välja ning need hakkasid piki rööpaid edasi-tagasi liikuma ja paremat rohelisemat rohtu sööma. Rahulolevad lehmad näisid hoolitsevat ise endi eest ning nõnda tuli Thad hobuse seljast maha ja istus ratsmerihmale, tundis ümbrusest rõõmu, mängis ja lahutas meelt. Kuid ka Vana Smoky soovis rohelist rohtu süüa ja kui ta ratsmed Thadi alt lipsasid, uitas ta lõpuks minema.

See idülliline rahuhetk lõppes järsu krahhiga, kui Thad kuulis äkitselt kaugelt valju häält. See oli läheneva veduri vile, rong kihutas mööda neidsamu rööpaid, kus ta loomakari tema ees laiutas! Ta mõistis, et kui ta ei tegutse kiiresti ega toimeta karja tagasi karjamaale ja läheneva rongi eest minema, on sel karjale ja ka tema perele laastavad tagajärjed. Ta tundis, et ei suudaks talle usaldatud kohustuse täitmata jätmise eest endale kunagi andestada.

Thad hüppas kärmelt jalule ja püüdis jooksujalu Vana Smoky ratsmeist haarata. Vana Smoky nägi Thadi tulemas ja kepsles kiiruga tema eest minema ega soovinud lasta end kinni püüda. Hingetu ja lootusetuna, silme ees kujutluspildid surnud lehmadest ja peretragöödiast, teadis Thad, et peab kärmelt tegutsema.

Hiljem kirjutas ta toimunu kohta järgmist: „Mu Algühingu õpetaja oli õpetanud meid palvetama ja kinnitas mu ema õpetusi. Kuna mul ei jäänud midagi muud üle, laskusin põlvili ja hakkasin paluma abi, et lehmi rööbastelt minema saada."

Thad ei kuulnud häält, kuid tal tekkis selge mõte: „Vaata, kuidas lehmad Vanast Smokyst mööduvad, ilma et ta end liigutaks. Seega .. kuna sa oled juba põlvili, toetu oma kätele. Mängi lehma ja hiili Vana Smoky juurde."

Thad ütles: „Tegin seda. Ta ei liikunud. Haarasin tal ratsmeist, juhatasin ta tara juurde, hüppasin talle selga ja tormasime kui tuul lehmi tagasi karjamaale ajama. Vana Smokey keeras ja pööras end ebatavaliselt hiilgavalt."

Thadile jõudis alles gümnaasiumis täielikult kohale, et oli saanud tol kriitilisel vajadusehetkel oma palvele selge vastuse. Ta täheldas: „Inglid juhatasid Vana Smokyt, kui mina enam ei suutnud, ja meie pere pääses tragöödiast." Hiljem sõnas ta: „See oli üks paljudest mulle tulnud õhutustest. „Ja mida te iganes palute Isalt minu nimel, mis on õige, uskudes, et te seda saate, vaata, see antakse teile" (3Ne 18:20, 18–20)."[7]

Meil kõigil on oma kari, mis enne rongi saabumist rööbastelt eemaldada. Meie ohud on kujult ja suuruselt erinevad. Osa on lausa sama ohtlikud, kui oli Thadi olukord, ning neil on meie või meile armsate inimeste elu või hinge ohustavad tagajärjed.

Teistel olukordadel, kuhu satume, ei pruugi olla nii tõsiseid tagajärgi, kuid need põhjustavad meile ikkagi hinge- ja südamevaeva. Üks on kindel: igaühele meist saavad elus osaks vastuseis ja kannatused, kuna need kuuluvad meie sureliku kogemuse juurde. Kuid pidage meeles, Issand aitab meid!

Mulle meeldivad need Mormoni Raamatust pärit sõnad: „Me näeme, et Jumal peab meeles igat rahvast, ükskõik kus maal nad ka ei ole; jah, ta loeb kokku oma rahva ja tema halastuse sülem laiub üle kogu maa" (Al 26:37).

See tähendab meid kõiki. Teadmine, et Issand meid aitab, pakub meile suurt tröösti.

Usk, lootus ja evangeeliumivaatenurk

Innustan teid kokkuvõtteks, et teil oleks meeles säilitada evangeeliumivaatenurka. Vaadake ümbritsevat maailma läbi Jeesuse Kristuse evangeeliumi läätse.

Säilitage vaimne tasakaal. Igaüks meist kohtab oma elu mitmesugustes rollides väljakutseid ja võimalusi, ning nendega tuleb kõige paremini toime siis, kui tasakaalustada neid oma usuga Jeesusesse Kristusesse ja Tema lepitusse.

Lõpetuseks uskuge ja lootke, et Issand aitab teid. See teadmine aitab teil seista kindlalt silmitsi proovilepanekutega, mis kuuluvad paratamatult teie sureliku missiooni juurde. ■

Artikkel põhineb Brigham Youngi Ülikooli Hawaii osakonna pühaliku koosoleku kõnel „Evangeeliumi vaatenurk", mis tuli ettekandmisele 19. septembril 2017.

VIITED

1. Vt Statistical Report, 2018. – mormonnewsroom.org/article/2018-statistical-report.
2. Dallin H. Oaks. Noorte vallaliste täiskasvanute küünlavalgusõhtu, 8. veebr 2015, Salt Lake City, Utah.
3. Dallin H. Oaks. Noorte vallaliste täiskasvanute küünlavalgusõhtu, 8. veebr 2015.
4. Dallin H. Oaks. Noorte vallaliste täiskasvanute küünlavalgusõhtu, 8. veebr 2015.
5. Thomas S. Monson. Duty Calls. – Ensign, mai 1996, lk 44.
6. Dallin H. Oaks. Noorte vallaliste täiskasvanute küünlavalgusõhtu, 8. veebr 2015.
7. Thad Carlson. Isiklik kirjavahetus.

LINDA LEE FOTOILLUSTRATSIOON

Laste kaitsmine

Mida saame teha, et lapsi oma elus paremini kaitsta ja neile jõudu anda?

Marissa Widdison
Kiriku ajakirjad

Me teame, et kõigi inimrühmade seas, keda Jeesus õpetas, armastas Ta eriti lapsi. Ta pööras lastele tähelepanu ka siis, kui see polnud hõlpus. Ta kutsus lapsi Temalt isiklikku õnnistust saama. Ta mõistis hukka need, kes tegid lastele haiget. Ja ta õpetas, et selleks et minna taevariiki, peame me saama rohkem väikeste laste sarnaseks.[1]

„Vaadake oma väikesi!" ütles Ta pärast ülestõusmist Ameerika mandri elanikele. Taevad avanesid ja alla tulid armastavad kaitseinglid, kes moodustasid laste ümber ringi ja ümbritsesid nad tulega. (Vt 3Ne 17:23–24.)

Kõigi tänapäeva maailmas varitsevate ohtude tõttu võib ka meil tekkida soov, et taevane tuli pidevalt meie lapsi ümbritseks. Hinnangute järgi on iga neljandat inimest maailmas lapsena väärkoheldud, keskmine arv on veelgi suurem konkreetsete kaitsetute rühmade hulgas, nagu näiteks puuetega inimesed.[2] Hea uudis on see, et laste kaitsmiseks on võimalik ära teha nii mõndagi ennetavat.

„Kujutage oma mõtteis ette last, keda te armastate," ütles Algühingu üldjuhataja, õde Joy D. Jones. Kui ütlete sellele lapsele: „Ma armastan sind," siis mida see tähendab? .. Me pakume kaitset, et võiksime aidata neil, keda armastame, saada nii heaks, kui neil on võimalik saada ning pidada vastu elu väljakutsetele."[3]

Ehk toob Päästja eeskuju lähem silmitsemine meile mõtteid, kuidas lapsi oma elus paremini kaitsta.

Külastades nefilasi, õnnistas Jeesus igat last isiklikult. Ka meie peaksime igat last tundma õppima.

Jeesus varus nende jaoks aega

Jeesus varus aega, et pöörata tähelepanu pisukestele ja kaitsetutele (vt Mt 19:14). Ka meie saame varuda aega, et oma lapsi kuulata ja püüda mõista nende katsumusi.

„Mida enam armastust laps tunneb, seda kergem on tal end avada," ütles õde Jones. „ .. *meil* tuleb endil vestlust alustada ja mitte oodata, et lapsed meie juurde tulevad."[4]

Üks ema leidis abi sellest, kui küsis oma lastelt igal õhtul: „Kas te kuulsite täna mõnda sõna, millest te aru ei saa?"

Meie lapsed võivad otsida loomusunnil vastuseid internetist, kuna internet annab kohest abi ega mõista kedagi hukka. Kuid meil tuleb neid veenda, et *meie* oleme usaldusväärsem infoallikas. Seejuures ei tohi me ülereageerida, kui lapsed räägivad meile midagi ebamugavat. Näiteks kui laps tunnistab üles, et ta on vaadanud pornograafiat, ja me ei suuda seepeale oma tundeid vaos hoida, ei pruugi ta enam tulla meilt abi küsima. Kuid kui me vastame armastavalt, on meil võimalus edastada selge sõnum, et me tahame, et ta räägiks meiega *ükskõik millest*.

Õde Jones täheldas: „Kui pisimuredest räägitakse armastavalt, loob see aluse elutervele vastusele, nii et suurte murede tulles on suhtlus ikka veel avatud."[5]

Üks tähtsamaid kaitsvamaid jutuajamisi, mida vanemad saavad lastega pidada, puudutab nende keha. Sellistes jutuajamistes tuleb nimetada kehaosi õigete nimetustega, jagada teavet hügieenist ja lähiaastatel eesootavatest muutustest. Peaksime rääkima seksuaalsusest ning sellest, kuidas füüsilisel intiimsusel ja intiimsetel tunnetel on imeline osa plaanis, mille Taevane Isa on meie jaoks loonud. Lisaks võiksime rääkida sellistel teemadel nagu väärkohtlemine ja pornograafia. Need vestlused peavad olema eakohased ja juhinduma laste küsimustest. Ideaalis on meil aja jooksul mitmeid jutuajamisi, me anname lastele nende sirgudes ja arusaamise avardudes lisateavet. (Vt artikli lõpus toodud abimaterjale.)

Jeesus seadis neile eeskuju

Jeesus seadis kõigile täiusliku eeskuju (vt Jh 8:12). Täiskasvanutena on ka meil võimalus ja kohustus eeskujuks olla. Üks parimaid viise, kuidas aidata oma lastel tunda end turvaliselt, on meie endi eeskujulikud turvalised valikud. Lapsed märkavad, kuidas nende vanemad teisi kohtlevad ja lasevad teistel end kohelda. Kui te olete vägivaldses suhtes või teil on raskusi sõltuvusega, mis seab ohtu teid ennast või teie perekonda, siis otsige palun abi. Pöörduge tsiviilvõimuorganite või elukutseliste nõustajate ning samuti oma piiskopi või Abiühingu juhataja poole, kes aitavad saada asjatundlikku

„JÄÄDAKE OMA VÄKKESSE" DAVID LINDSLEY © 1983

abi Kirikust ja ühiskonnast. Te väärite turvalisust ja lugupidamist.

Lisaks peaksime näitama eeskuju vaimutugevuse eest hoolitsemisega. Kas meie lapsed näevad meid palvetamas? Kas nad teavad, et me loeme pühakirju? Kas nad on kuulnud meie tunnistust? Kas varustame oma pere hommikuti enne maailma suundumist „kogu Jumala sõjavarustusega"? (Vt Ef 6:11–18; ÕL 27:15–18.)

Jeesus kostis nende eest

Päästja võttis sõna nende vastu, kes lastele haiget teevad (vt Mt 18:6). Ka meie saame olla meie ellu tulnud laste eestkostjad.

„Lastel on vaja eestkostjaid," õpetas president Dallin H. Oaks, esimene nõuandja Esimeses Presidentkonnas, „ja vastutajaid, kes seaksid nende heaolu enda isekatest soovidest tähtsamale kohale."[6]

Meil ei ole vaja kedagi üleliia karta ega kahtlustada, kuid peaksime siiski olema teadlikud võimalikest ohtudest ja tegema seoses turvalisusega arukaid otsuseid. Algühingu juhid peaksid järgima Kiriku juhiseid seoses väärkohtlemise ennetamisega[7]. Turvalisuse eesmärgil peaks olema igas klassiruumis kaks õpetajat ja keegi juhatusest peaks käima tundides kontrollimas.

Lapsevanemad ja juhid peaksid pidama üheskoos nõu ja otsustama, kas on veel täiendavaid ettevaatusabinõusid, mida ohu minimeerimiseks astuda. Näiteks on paljudes Kiriku hoonetes akendega klassiuksed. Kui teie hoones selliseid uksi pole, võiksite jätta ukse tundide ajal irvakile ja rääkida kohaliku kinnisvarahalduse esindajaga, et küsida, kas akende paigaldamine tuleks kõne alla. Kutsele vaatamata saavad kõik täiskasvanud olla kirikus tähelepanelikud ja vajadusel aidata, tervitades näiteks koridoris luusivaid külastajaid või innustades ringi uitavat last tundi naasma.

Kahjuks teevad lastele vahel haiget teised lapsed. Kui märkame kirikus või mujal ükskõik millist kiusamist või sobimatut füüsilist kontakti, tuleb meil kohe sekkuda. Kui oleme juhid, peame olema valmis rääkima asjaosaliste peredega ka siis, kui selline vestlus on ebamugav, veendumaks, et kõigil lastel on turvaline. Rääkige mõistvalt ja selgelt, et panna alus sõbralikule suhtlusele.

Kui kahtlustame, et last on väärkoheldud, peaksime teavitama sellest mureküsimusest viivitamatult tsiviilvõimu esindajaid (politseid). Paljudes riikides saab helistada nõuandetelefonile, kus pakutakse kriisiabi, infot ja tugiteenuseid. Väärkohtlemise kahtlusest tuleks rääkida ka piiskopile, seda eriti siis, kui mõni asjaosaline võib Kiriku kaudu lastele ligi pääseda. Lisaks abinõude kasutusele võtmisele, millega takistada kurjategijal tulevikus lastele ligi pääseda, saab piiskop pakkuda ohvritele tröösti ja tuge ning aidata neil saada lisaabi Kiriku perekonnaametilt Family Services.

Jeesus õnnistas neid ükshaaval

Jeesus tundis ja õnnistas lapsi ükshaaval (vt 3Ne 17:21). Ka meie peaksime õppima igat last tundma ja püüdma teda just tema spetsiifilises olukorras aidata.

Kuidas saame muuta kirikut turvalisemaks tervisehäiretega lastele? Kas meil on plaan puuetega algühingulaste aitamiseks? Kas meie õpetatud Algühingu õppetunnid arvestavad erinevate koduste olukordadega? Mida me saame veel teha, et kõiki üha enam kaasata?

SHANEA JANESE ACEBALI FOTOILLUSTRATSIOON

Rassistlikel kommentaaridel, teisi kultuure alandavatel märkustel ja hukkamõistval suhtumisel teiste uskude liikmetesse ei peaks olema meie jagatud sõnumites mingit kohta. Ühes Algühingu klassis ei kõnelenud üks poiss eriti hästi teiste lastega samas keeles. Selleks et aidata tal tunda end teretulnuna, kandsid õpetajad hoolt, et jaotusmaterjale prinditaks mõlemas keeles. Lihtsad hoolivad teod näitavad lastele, et me tunneme neid ja hoolime neist isiklikult, ning sellised teod on neile eeskujuks, mida järgida.

Võime avastada, et mõni laps vajab pakilist abi. Meeleolu kõikumine on normaalne kasvuraskus, kuid kui laps on näiteks nädalaid vihane, endassetõmbunud või kurb, võib selle taga olla tõsisem probleem, mis vajab asjatundja sekkumist. Olgugi et sellised õigemeelsed harjumused nagu palve ja pühakirjauurimine on tähtsad, vajavad need, kel on kujunemas mõni psüühikahäire või kes püüavad tulla toime varjatud traumaga, sageli lisatuge. Olukorra ignoreerimine midagi ei paranda. Paljudes piirkondades (sh Eestis) saavad piiskopid anda üksikisikutele ja peredele Kiriku pereameti Family Services ja muude kohalike teenusepakkujate juures nõustamise saamiseks vajalikku rahalist toetust.

Jeesus andis neile jõudu

Jeesus kaitses lapsi, andes samas neile jõudu. Ta tõi lapsi eeskujuks (vt Mt 18:3). Kui Ta oli käinud Ameerikas, oli väikestel võimalik õpetada täiskasvanutele „imepäraseid asju" (3Ne 26:16).

Me saame anda tuttavatele lastele jõudu, kui õpetame neid märkama, kuidas Vaim nendega räägib, ning siis järgima Vaimu, kui nad teevad otsuseid – kui aitame neil arendada enda sees filtrit, millest oma tegemistes juhinduda. Õde Jones õpetas järgmist: „Oluline on aidata lastel hakata oma sisimas juurdlema, miks nad tahavad [langetada turvalisi otsuseid]."[8] Järgnevalt mõned ideed, mis on andnud jõudu teistele peredele:

- Üks ema õpetas oma lapsi pöörama tähelepanu ebamugavustundele ja olema ettevaatlik inimestega, kes tunduvad petlikud. See tasus ennast ära, kui keegi püüdis veenda tema poega tulema kaasa tualettruumi, poiss aga võttis kuulda tekkinud hoiatustunnet ja keeldus.
- Mõned pered on mõelnud juba varakult välja põgenemisplaani juhuks, kui keegi puutub kokku millegi ohtlikuga. Näiteks kandis ühe pere põgenemisplaan nime „sule ja räägi" ning seisnes arvutimonitori väljalülitamises ja vanemate koheses teavitamises, kui halb pilt ekraanile vupsas. Nende lapsed ei pidanud kunagi juurdlema, kuidas tulla toime halva meediaga. Nad teadsid, mida teha!
- Üks pere mõtles välja märksõna, mille lapsed saaksid sõnumiga vanematele saata või neile telefonis öelda, kui neil on vaja, et neile otsekohe järele tuldaks.

ANGALEE JACKSONI FOTOILLUSTRATSIOON

- Võiksite aidata oma lastel harjutada, kuidas öelda ei, kui keegi püüab veenda neid tegema midagi, mis tekitab neis ebamugavust. Iga laps peaks teadma, et ta võib paluda abi, ja peaks seda paluma, kuni tunneb end turvaliselt.

Meie roll täiskasvanutena

Meenutagem taas stseeni 3. Nefi 17. peatükist, kus Jeesus „võttis ükshaaval nende väikesed lapsed ja õnnistas neid ja palus Isa nende eest. .. Ja nende ümber oli tuli; ning inglid teenisid nende seas" (s 21, 24). Ehk pole selle loo põhieesmärk õpetada meile ainuüksi laste tähtsust, vaid kirjeldada ka *meie* rolli täiskasvanutena. Me oleme järgmise põlvkonna hooldajad. *Meie* peaksime olema need inglid, kes on laste ümber ja neid teenivad. Vaadakem ka edaspidi Jeesuse kui oma täiusliku eeskuju poole ning andkem siis endast parim, et ümbritseda oma pisikesi armastuse ja turvatundega. ■

VIITED

1. Pühakirjalugude leidmiseks vt artiklis iga osa päise all loetletud pühakirjaviiteid.
2. Vt Child Maltreatment (Child Abuse). – World Health Organization, who.int/violence_injury_prevention/violence/child/en.
3. Joy D. Jones. Pornograafiast kõnelemine: kaitske, reageerige ja tervendage. – Liahoona, okt 2019, lk 38.
4. Joy D. Jones. Pornograafiast kõnelemine, lk 39, 40.
5. Joy D. Jones. Pornograafiast kõnelemine, lk 39.
6. Dallin H. Oaks. Kaitske lapsi. – 2012. a sügisene üldkonverents.
7. Vt Preventing and Responding to Abuse. – newsroom.ChurchofJesusChrist.org.
8. Joy D. Jones. Pornograafiast kõnelemine, lk 40.

KASULIKUD INTERNETIALLIKAD

- OvercomingPornography.ChurchofJesusChrist.org
- Märksõna „Abuse". – Gospel Topics, topics.ChurchofJesusChrist.org.

NÕUANDED LASTE KAITSMISEKS

Kodus

- Mõelge välja pereplaan halva meedia vältimiseks või ohtlikest olukordadest pääsemiseks.
- Rääkige eakohaselt kehast, seksuaalsusest ja intiimsusest.

Kirikus

- Järgige õpetamisel Kiriku juhiseid, sh seda, et igas klassiruumis oleks kaks täiskasvanut.
- Innustage sõbralikku suhtlust ja ärge laske kellelgi kedagi kiusata.

Vanem
Joni L. Koch
Seitsmekümne Kvoorumist

Olla või olla olnud – see on küsimus

Meilt oodatakse hinnanguid. Meil tuleb hinnanguid anda. Kuid me *ei* tohi lahterdada ega sildistada.

Aastaid tagasi külastasin ma oma naisega Taanis Helsingøris Kronborgi lossi. Loss sai kuulsaks tänu William Shakespeare'i näidendile „Hamlet". Kui me lossis olime, tungisid meile pähe näidendist pärit stseenid ja dialoogid, eriti Hamleti kuulus järelepärimine: „Olla või mitte olla – see on küsimus."

„Siis aga tuli mulle mõtteisse palju olulisem küsimus, mida endale esitada: „Olla või *olla olnud* – see on küsimus."

Andke teistele võimalus paremaks saada

Kahjuks asume me teistest rääkides sageli sildistama. Näiteks võime öelda midagi sarnast:

- *„Vanem Brown on laisk misjonär."* Selle asemel peaksime ütlema: „Vanem Brown pole hiljuti eriti kõvasti tööd teinud, kuid usun, et ta võib ennast parandada."
- *„Mary pole usklik inimene."* Erinevalt sellest võiksime me öelda: „Mary pole olnud usust huvitatud, aga ta võib tunda Vaimu, kui jagan temaga oma tunnistust."

Kui me ütleme, et keegi *on* miski, võime jõuda lõpuks sildistamise või lahterdamiseni, hinnangute andmiseni, jätmata ruumi muutuseks ja paranduseks. Kuid kui me ütleme *on olnud,* näitame seeläbi usku kasvu ja arengu võimalikkusesse.

DAVID GREENI ILLUSTRATSIOONID

Kas hinnangute andmine on vale?

Enamik piiblitõlkeid toob välja järgmise versiooni Päästja õpetusest: „Ärge mõistke kohut, et teie üle ei mõistetaks kohut" (Mt 7:1). Kuid Joseph Smithi tõlge toob selgust: „Ärge mõistke *ebaõiglast kohut, .. vaid mõistke õiglast kohut!"* (Mt 7:2, Joseph Smithi tõlge; rõhutus lisatud.)

Hinnangute andmine on tõepoolest aktsepteeritav ja lausa oodatud, et saaksime rakendada otsustusvõimet, kui arvestame, hindame ja eristame olukordi ning langetame otsuseid. Ja iseäranis oluline on õigemeelne hinnangute andmine teistega lävides.

Näiteks peaksime hindama hoolikalt, kellega abiellume, kasutama eristusvõimet, et mõista kellegi kavatsusi, või arvestada kellegi suutlikkusega tööülesande täitmisel.

Me peaksime alati hindama inimeste tegusid või omadusi Issanda standardite põhjal, nagu need on kirjas pühakirjas ja prohvetite sõnades. Ennekõike peaksime olema kindlad, et me ei püüa oma hinnanguga kedagi ebasõbralikult määratleda, kärmelt lahterdada või ebaõiglaselt sildistada.

Muutumisvõimeline

Meie hinnangud pole õigemeelsed, kui me ei anna teistest täpset pilti, eriti kui vihjame seeläbi, et nad ei suuda muutuda. Peaksime teistega lävides alati meeles pidama, et Issanda lepitusohvri tõttu on kõigil võimalik end parandada. Mõtisklege eeskuju üle, mille Päästja meile seadis:

- Ta ütles abielurikkumiselt tabatud naisele: „Mine ja ära tee enam pattu!" (Jh 8:11)
- Ta ütles ühele meestest, kes Tema kõrval risti löödi: „Täna pead sa minuga olema paradiisis!" (Lk 23:43)
- Ülestõusnuna märkas Ta jätkuvalt Peetruse potentsiaali ja juhendas teda, olgugi et Peetrus oli Teda kolm korda salanud (vt Mt 26:34 ja Jh 21:15–17).
- Ta käskis pühasid tagakiusanud Saulusel meelt parandada. Saulus, kellest sai Paulus, kuuletus ja sai õigemeelseks. (Vt Ap 9:3–6.)

Issand Jeesus Kristus võitleb teise võimaluse eest, aga ka kolmanda ja neljanda võimaluse eest. Ta õpetas meid andestama „seitsekümmend korda seitse korda" (Mt 18:22). Ta on ainuke inimene, kelle elu siin maa peal oli täiuslik, kuid Tema elu, Ta õpetuste, Tema lepitusohvri ja Ta ülestõusmise tõttu ning Tema evangeeliumi talituste kaudu võime ka meie saada ühel päeval täiuslikuks. Rääkides oma vendadest ja õdedest viisil, milles väljendub meie uskmatus, et nad suudavad muutuda, väljendame ühtviisi uskmatust Päästja ja Ta lepituse väesse.

Välimus ja sisemus

Fakt on see, et me hindame (ja meid hinnatakse) elus sageli esmamulje järgi. Kuid kui meie hinnang põhineb vaid esmamuljel ja meil ei õnnestu hinnata inimese tõelist iseloomu, riskime me sellega, et meie hinnang pole õigemeelne.

„See pole nii nagu inimene näeb: inimene näeb, mis silma ees, aga Jehoova näeb, mis südames!" (1Sm 16:7) Jeesus ütles, et Tema aja silmakirjatsejad olid „lubjatud haudade sarnased, mis küll väljastpoolt on nägusad, aga seestpoolt on täis .. kõike räpasust" (Mt 23:27).

Päästja ei õpetanud, et viisakas ja korralik välimus pole hea asi, vaid et inimese iseloom (kõlbeline ja vaimne seisund) on märkimisväärselt olulisem. Mõelge suursugustele templitele. Templi maa-alad on kaunid, kuid palju olulisemad on talitused, mida tehakse templi sees.

Ka misjonäridelt nõutakse, et nende riietus ja välimus vastaks standarditele. Puhaste, kombeka riietuse ja viisaka kõnepruugiga on nad heaks eeskujuks neile, kes tutvuvad Jeesuse Kristuse evangeeliumiga seeläbi, mida nad misjonärides näevad ja neilt kuulevad.

Eristamine

Õigemeelsete hinnangute andmiseks on tähtis osata eristada. Pühakirjajuhis öeldakse, et eristamine on „millegi mõistmine või teadmine Vaimu väe vahendusel. .. Selle juurde kuulub

inimeste tõelise iseloomu ning vaimsete ilmutuste päritolu ja tähenduse mõistmine.” (Märksõna „Eristamise and”.)

Mõnikord kasutavad oma sisemuses halvad inimesed maailmale meeldivat välimust, et püüda kavaldada meid arvama, et nad väärivad järeleaimamist. Nad on „iseenese silmis .. targad ja iseenese ees arukad!” (Js 5:21; 2Ne 15:21.) Päästja nägi sellest pettemängust kaugemale ja oskas eristada iseloomukindlust ja siirast südamesoovi ka nende puhul, kes olid kõige alandlikumad ja muserdatumad.

Alma rakendas sellist eristamist, kui kõneles neile, „keda kõik inimesed põlga[sid] nende vaesuse pärast”, kuid olid ometi õnnistatud, kuna neist olid saanud alandlikud ja „vagad südames” (vt Al 32:5–8).

Me peaksime meeles pidama, et „seda .., mis on Jumala Vaimust; .. tuleb ära mõista vaimselt” (1Kr 2:14). Kui me näeme teisi, nagu näeb neid meie Taevaisa, võimaldab eristamine meil anda õigemeelset hinnangut.

Õigemeelne hinnang

Me anname iga päev oma elus hinnanguid arvestades, hinnates ja eristades. Kuid Issand ootab, et teeksime seda õigemeelselt. Meie sõnadest ja tegudest Issanda Jeesuse Kristuse jüngritena peaks nähtuma, et oleme halastavad, armastavad ja abivalmid.

Õigemeelse hinnangu andjana tuleb meil veenduda, et inimeste välimuse asemel pööraksime rohkem tähelepanu nende iseloomule. Samas tuleb meil meeles pidada, et loome iga päev esmamuljeid oma välimuse ja oma sõnadega. Enamik inimesi tunneb tõmmet meie iseloomu ja evangeeliumisõnumi kohta rohkem teada saada, kui meie välimusest peegeldub meie sõnumi kõrge väärtus.

Meie Issand ja Õpetaja Jeesus Kristus on näidanud meile täiuslikku eeskuju, mida järgida, kui püüame anda õigemeelset hinnangut. Temasarnaselt peame ka meie tasakaalustama pinnalt nähtut sellega, mis toimub iga inimese sees. ■

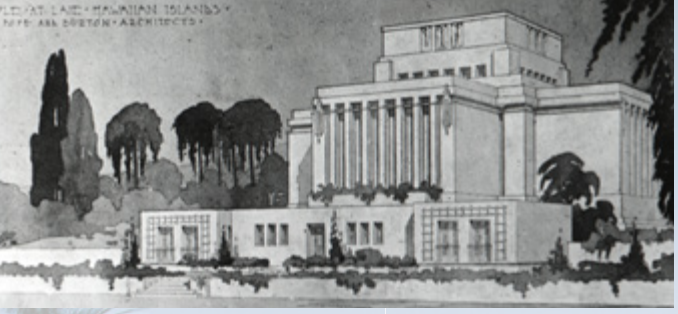

Arhitektide Hyrum Pope'i ja Harold W. Burtoni arhitektuurilised muudatused. Paremal: üks neljast templit ümbritsevast friisist, millel sümboliseeritakse nelja evangeeliumi ajajärku.

Dekoratiivtaldrik Kiriku kaheksa esimese templi pildiga. Laie tempel on all keskel.

Keskel: president Heber J. Grant on tulnud Laiesse templit pühitsema. Ülal: president Joseph F. Smith (vasakul) Laies. Ta pühitses templikrundi 1915. a juunis.

Skulptor Avard Fairbanksi friis emadusest. Vasakul: liikmed templi juurde kogunemas (1920).

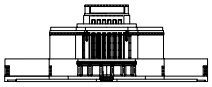

Laie tempel Hawaiil

SAJANDI JAGU KOKKUTULEMISI

Sada aastat tagasi pühitsetud Laie tempel Hawaiil on võimaldanud pühadel koguneda templiõnnistusi saama alates ajast, mil evangeeliumi hakati levitama kogu maailmas.

Clinton D. ja Angela R. Christensen
Artikli autorid elavad Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis. Vend Christensen töötab Kiriku ajaloo-osakonnas.

Üks Jeesuse Kristuse Kiriku suur missioon viimsel ajal on pakkuda evangeeliumiõnnistusi maailma rahvastele, nii elavatele kui ka surnutele. Prohvet Joseph Smith õpetas, et „Jumala rahva kokkukutsumise eesmärk mistahes ajastul .. on olnud ehitada Issandale koda, kus Ta saaks ilmutada oma rahvale oma koja talitused"[1].

Kahekümnenda sajandi koidikul leidus maa peal ainult neli tegutsevat templit, kusjuures kõik asusid Utah' osariigis. Järelikult oli füüsiline kogunemine Utah' osariiki peamine viis templiõnnistuste saamiseks. 1919. aastal see muutus. 27. novembril 1919 pühitses president Heber J. Grant (1856–1945) Hawaiil Laie templi. See oli evangeeliumi taastamise ajalooline pöördepunkt, kuna templiõnnistused muutusid kättesaadavaks paljudele rahvastele.

Laie tempel Hawaiil oli mitmes mõttes esimene rahvusvaheline tempel. Seal hakati kohe vastu võtma liikmeid Hawaiilt, Uus-Meremaalt, Samoast, Tongast, Tahitilt, Jaapanist ja Austraaliast. Kiriku kasvu jätkudes Vaikse ookeani piirkonnas ja Aasias suurenes üha nende riikide arv, keda see tempel õnnistas.

Käesolev aasta tähistab selle kummalgi pool eesriiet aset leidva Iisraeli kokkukogumise tähtsa verstaposti sajandat aastapäeva.

Samoast kokkutulemine

Samoa saared jäävad Hawaiilt veidi üle 4000 km kaugusele. 1919. aastal ütles Samoa misjonijuhataja John Q. Adams: „Laie templi valmides näib olevat haaranud meie rahvast tugev soov koguda piisavalt maist vara, et minna templisse." Aulelio Anae oli näiteks teeninud 20 aastat misjonärina ilma tasu saamata. Aastatepikkuse ohverduse järel polnud tal piisavalt raha, et Hawaiile sõita. Nii müüs vend Anae kogu oma omandi ja tal õnnestus kokku kraapida kuus- või seitsesada Ameerika dollarit.[2] Vend Anae ja teised samoalased ohverdasid kõik, mida said, et kolida 1920ndatel aastatel Laiele.

Üks perekond, Leotad, saabusid Hawaiile 1. jaanuaril 1923. Seitsmeaastane Vailine Leota on meenutanud: „Meie

HAWAII TEMPLI FRIISIDE FOTOSID ON KASUTATUD KIRIKU AJALOOMUUSEUMI LOAL. CARLA JOHNSONI FOTO HAWAI LAIE TEMPLIST ÕHTUL.

esma[pilk] templile .. oli kõige ilusam vaade üldse."[3] Vaid kaks nädalat hiljem said Vailine'i vanemad Aivao ja Matala oma templianni ning pitseeriti abielupaarina ja nende lapsed pitseeriti nendega. Leotad teenisid ustavalt Issanda kojas 50 aastat ja maeti „neile nii armsa templi lähedale"[4]. Täna elab üle kogu Hawaii sadu nende ustavaid järeltulijaid.

Võimatu ülesanne

Ajal, kui paljud Vaikse ookeani piirkonna liikmed lahkusid oma kodumaalt ja kolisid Hawaiile, korraldasid mitmed eri rahvusest kogudused templisse ekskursioonideks nimetatud grupireise. Selline vaimne kokkutulemine võimaldas Kiriku liikmetel sõita templitalitusi saama ning naasta seejärel koju, et ehitada Kirikut oma rahva seas.

President Grant palvetas pühitsemise ajal, et Issand avaks Uus-Meremaa ja kogu Vaikse ookeani saarestiku pühadele võimaluse ning kindlustaks nende sugupuu-uurimist, et nad võiksid tulla templisse ja saada oma esivanemate päästjaiks.

Templiekskursioone alustas Uus-Meremaa maoori pühade rühm, kes saabus templisse vaid kuus kuud pärast pühitsemist. Kuigi need pühad elasid Hawaiilt üle 8000 km kaugusel, valmistasid uudised pühitsemisest neile rõõmu.

Waimate ja Heeni Anaru igatsesid kuuluda esimesse templireisirühma. Kuid see ülesanne tundus pere vaesuse tõttu võimatu ja reisiks oli vaja kopsakat summat – 1200 Uus-Meremaa naela. Neil oli vaja imet.

Anaru pere oli järginud aastaid prohveti nõuannet ja kogunud oma sugupuu ülestähendusi. Need ülestähendused jäid aastateks virna seisma, kui Anarud oma imet ootasid. Vanemate usk oli nende pojale Wiwinile teada: „Ema ei kaotanud iial lootust, et põlvitab ühel päeval isaga templi altari ääres."

Ime sündis. Waimate võitis Uus-Meremaa riigihankelepingu seoses ühe suure maaarendusprojektiga. Ta sai projekti sissetuleku arvel sularahas piisavalt suure avansi, et katta Hawaii-reisi maksumus. Waimate ja Heeni said võitu ookeanil seilamise hirmust ja sõitsid 1920. aasta maikuus 14 pühast koosneva rühmaga Hawaiile. Nad said oma templianni ja neid pitseeriti. Võimatu oli aset leidnud.

Anarude lugu on vaid üks tuhandetest lugudest viimse aja pühade kohta, kes sõitsid Hawaiile Laie templisse talituste ja lubaduste järele, mida Issand oma kojas pakub. See nõudis suuri ohverdusi, kuid kasvatas tugevamaid pühasid, kes naasid oma kodumaale valmina Kirikut juhtima.[5]

Vaimne kokkutulemine Aasiast

Pärast Teist maailmasõda ja Kiriku taasasutamist Jaapanis korraldasid sealsed pühad Aasia esimese templiekskursiooni. 1965. aastal lendas 165 pühendunud püha Tokyost Hawaiile templitalitusi saama. See reis andis Kirikule Jaapanis uskumatult palju jõudu. Üheksakümmend

AARON B. PIKE'I FOTO ROOSAST LILLEST HAWAII LAIE TEMPLI EES.

1850

1850: misjonärid saabuvad Hawaii kuningriiki taastatud evangeeliumi jutlustama.

1855: Joseph F. Smith teenib oma esimesel misjonil Hawaiil.

1875

1865: Kirik ostab Laies maa, kuhu ehitatakse kogudusehoone. See hoone kolitakse 1916. aastal teise kohta, et teha teed templile.

1900

1915: president Joseph F. Smith teavitab Laie templi ehitamisest Hawaiile.

27. november 1919: president Heber J. Grant pühitseb templi (vt ülal keskel).

1920: Waimate Anaru sõidab Uus-Meremaalt templisse.

1925

1923: Leota pere (all) kolib Samoast Laiesse.

viis protsenti nendest liikmetest jäi Kirikus aktiivseks. Viis neist said hiljem oma kodumaal templipresidendiks, nende seas vanem Yoshihiko Kikuchi, esimene üldjuht Jaapanist.[6]

1970. aastal sõitis Laiele rühm Koera liikmeid. Üks kogudusejuhataja, Choi Wook Whan, ütles: „Läksime templisse ning see avas meie meeled ja meis ärkas teadmine, kuidas võime saada päästetud. Igavesest plaanist sai tõeline, meie tunnistused on nii palju tugevnenud, et seda on raske selgitada. Templisse mineku võimalus on Korea rahvale nii suureks õnnistuseks."[7]

Surnud sugulaste kokkukogumine

Kui templitalitused muutuvad mõnele rahvale kättesaadavaks, ei too need Issanda õnnistusi ainuüksi selle riigi elanikele, aga ka neile selle rahva seast, kes on nüüd teispool eesriiet. Seda õnnistust on saanud tunda Aasia riikide liikmed, kelle kultuuris on sugupuid hoolikalt üles tähendatud aastasadu.

Kwai Shoon Lungi vanemad kolisid Hawaiile Hiinast. Ta sündis 1894. aastal Kauail ja sai ristitud 1944. aastal oma 50ndal sünnipäeval. Vend Lung õpetas kirikus pereajalugu ja ütles oma klassile: „Nägin üks öö nägemust, kus paljud mu surnud sugulased andsid mulle märku, et ma teeksin nende eest tööd." Kolm päeva hiljem sai ta Hiinast tädilt oma sugupuu: 22 hiina kirjas lehekülge, kus toodi välja ta esivanemad aastani 1221. Koos oma poja Glenni ja minia Julinaga on nad teinud templis oma pere eest tuhandeid talitusi. Glenn ja Julina Lung teenisid hiljem ustavalt aastatel 2001–2004 Laie templi presidendi ja emandana.[8]

Kokkutulemine jätkub

Paiknedes Ameerika ja Aasia vahelisel Vaikse ookeani ristteel, on Laie tempel Hawaiil avanud templiõnnistuste ukse paljudele rahvastele. Nõnda sai Iisraeli kogumisest peamiselt vaimne kokkutulemine, kuna liikmetel on võimalik saada templiõnnistused ja naasta siis oma kodumaale Kirikut ehitama. See võimalus on aidanud taastatud evangeeliumil laieneda paljude kultuuride ja rahvasteni kummalgi pool eesriiet.

Tähistades Hawaiil Laie templi sajandat aastapäeva, on meil eriline võimalus pealt näha ühe taastamisaja verstaposti ja prohvet Jaakobi prohvetliku kuulutuse täitumist Mormoni Raamatus: „Suured on Issanda lubadused neile, kes on meresaartel." (2Ne 10:21) ■

VIITED

1. Teachings of Presidents of the Church: Joseph Smith, 2007, lk 416.
2. Vt James Adams Argyle, koost. The Writings of John Q. Adams, lk 14. – FamilySearch.org.
3. Vailine Leota Niko tsitaat. Clinton D. Christensen, koost. – Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i, 2019, lk 70–71.
4. Aivao Frank Leota (1878–1966). – FamilySearch.org.
5. Vt Christensen. – Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i, lk 64–65.
6. Vt Christensen. – Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i, lk 114–117.
7. Choi Wook Whani tsitaat. Going to the Temple Is Greatest Blessing. – Church News, 17. apr 1971, lk 10.
8. Vt Christensen. – Stories of the Temple in Lā'ie, Hawai'i, lk 166.

1950

1965: esimese templiekskursiooniga Aasiast saabuvad Hawaiile 165 Jaapani püha.

1970: Korea pühad liituvad templiekskursioonil Jaapani pühadega.

1975

13. juuni 1978: president Spencer W. Kimball taaspühitseb templi pärast ulatuslikke laiendusi. Ta külastab koos president N. Eldon Tanneriga (ülal) ka Polüneesia Kultuurikeskust.

2000

2015

21. november 2010: president Thomas S. Monson taaspühitseb templi pärast seismilisi uuendusi ja renoveerimist.

Juhitud Monica juurde

Kui ma elasin Brasiilias São Paulos, õppisin tundma üht toredat naist Graçat. Ta oli kena ja lahke naine, kes oli kõigi vastu sõbralik.

Graça oli minu külastusõpetuskaaslane. Ta oli kolme lapse ema, töötas poole koormusega ja tal ei olnud autot ega telefoni, kuid see kõik ei takistanud teda teisi teenimast.

Minu rõdult paistis tema maja üks aken. Kui Graçal tekkis vaba hetk, pani ta sinna aknale punase riidetüki, mis andis teada, et ta on valmis minema inimesi külastama. Ta ei toonud kunagi vabandusi, et mitte teenida. Olen sageli mõelnud Graça märguande ning tema ustava ja lihtsa teenimiseeskuju peale.

Graça pani aknale punase riidetüki, mis andis teada, et ta on valmis minema inimesi külastama.

Üks kogemus oli eriti meeldejääv. Enne ühe õe külastamist me valmistusime ja palvetasime. Majale lähenedes mõistsime, et oleme tegelikult sõitnud ühe teise õe kodu juurde. Meid oli määratud külastama seda vähemaktiivset kahe lapse ema, kuid meil polnud plaanis teda sel päeval külastada. Kuna olime sinna läinud, koputasime uksele, kuid keegi ei vastanud.

Otsustasime olla südikad ja oodata. Lõpuks tuli Monica uksele ja ütles, et tal on tegemist. Märkasime, et ta on väsinud ja nutma puhkemas. Kui ütlesime talle, et tulime appi, lubas ta meid sisse. Tema beebi nuttis. Me ütlesime, et ta beebi eest hoolitseks, ja lubasime oodata. Kui Monica lapsega ülakorrusele läks, asusime tööle, koristades tube ja voltides riideid kokku.

Kui Monica nägi, kui kena tema kodu välja nägi, hakkas ta nutma, avas meile oma südame ja jagas oma muresid. Lubasime teda aidata ja jagasime tema muresid Abiühingu juhatajaga. Järgmisel pühapäeval oli Monica kirikus.

Monica sai aktiivseks, rõõmsaks õeks ja me jätkasime armastavalt ja hoolivalt tema teenimist. Tal olid mõned mured, kuid ta suutis nendega suurema usu ja julgusega toime tulla tänu sellele, et oli Kirikus aktiivne.

Olen teenimisel tänulik Graça eeskuju eest. Olime palvetanud, et juhatust saada, ja Jumal viis meid Monica juurde. ■

Rosana Soares, Ameerika Ühendriigid, Utah' osariik

STAN FELLOWS I ILLUSTRATSIOON

Nad istutasid seemne minu südamesse

Tundsin, et peaksin teavitama õdesid, kes mind esimesel korral õpetasid, et olen Kirikuga liitunud ning et nemad olid istutanud minu südamesse taastatud evangeeliumi seemne.

Kust ma tulin? Miks ma siin olen? Kuhu lähen ma pärast seda elu?

Kui olin 29-aastane, mõtlesin korduvalt nendele küsimustele. Minu vanemad olid surnud. Ma leinasin oma esimese pisipoja surma. Mul oli kasvatada kolm last ja elu oli täis katsumusi.

Issand hakkas vastama minu küsimustele, kui ta juhatas minu koju kaks noort misjonäri. Kui ma nad sisse kutsusin, küsisid nad, kas ma tunnen, nagu oleks mu elus midagi puudu. Rääkisin neile, et olen kaotanud oma vanemad ja poja. Ütlesin, et tundub nii ebaõiglane saada lapsi ja luua pere, kui kõik vaid surmaga lõppeb. Küsisin, kas ma näen kunagi taas oma vanemaid ja poega.

Nad ütlesid: „Marta, sa võid olla igavesti koos oma perega."

Rõõm täitis mu südame. Ma soovisin rohkem teada saada. Järgmisel kohtumisel õpetasid nad mulle rohkem Jeesuse Kristuse evangeeliumi kohta. Nad andsid mulle Mormoni Raamatu, palusid mul seda lugeda ja küsida Jumalalt, kas see on Tema sõna. Ma võtsin nende üleskutse vastu. Kui ma palvetasin, tuli mulle Jumala vastus, mis oli sama selge kui päikesepaiste. Ma teadsin oma südames, et see on õige.

Kahjuks vahetasin ma töökohta ja kaotasin misjonäridega kontakti. Järgnevatel kuudel jooksis karile minu abielu ja ma püüdsin alustada oma lastega uut elu.

Lõpuks abiellusin ma uuesti. Ühel päeval ütles mu abikaasa, et tunneb oma elus puudust Jumalast. Otsustasime minna kirikusse, kus ta varem oli käinud. Kui me hoonesse sisse astusime, nägin ma fuajeelaual Mormoni Raamatut. See oli sama kirik, mille kohta olin varem õppinud! Mulle meeldis Vaim, mida seal tundsin. Kui me koju läksime, küsisin abikaasalt, kuidas ma saaksin ristitud saada.

„Misjonärid peavad sind õpetama," ütles ta.

„Mind õpetati viis aastat tagasi!" vastasin.

Mulle ja minu lastele õpetati kirikust. Ristimispäev oli kõige õnnelikum päev meie elus.

Mitu aastat hiljem tundsin, et peaksin teavitama õdesid, kes mind esimesel korral õpetasid, et olen Kirikuga liitunud. Leidsin Facebookist Brasiilia Santa Maria misjonilt koju naasnud misjonäride rühma. Sinna kuulusid ka õed, kes olid mind õpetanud. Ma saatsin talle sõbrakutse, tutvustasin ennast ja ütlesin, et olen saanud Kiriku liikmeks, et oleme saanud templis pitseeritud ning minu poeg teenib põhimisjonil. Rääkisin talle, et see kõik sai võimalikuks, kuna tema ja tema kaaslane olid istutanud minu südamesse taastatud evangeeliumi seemne. ■

Marta Algarve, Santa Catarina, Brasiilia

RAFAEL LÓPEZ/ ILLUSTRATSIOON.

Panin kaks kotti toitu täis ja asusin meie koguduse õe maja poole teele.

Preemiast saadud õnnistus

Kui mind meie koguduse piiskopiks kutsuti, olime just saanud koos abikaasa Carmeniga oma esimese lapse. Meil oli tol ajal rahalisi raskusi. Mul oli raske hoolitseda oma pere ja samal ajal ka koguduseliikemete eest.

Ühel pühapäeval märkasin sakramendikoosolekul üht üksikema nelja väikese lapsega. Ta istus sakramendisaali tagareas ja püüdis anda endast parima, et oma lapsi vaigistada. Ma teadsin, et nagu meil, oli ka temal rahalisi raskusi, kuid ta ei palunud kunagi abi. Nädalad möödusid ja igal pühapäeval tuli ta koos oma lastega kirikusse.

Ühel päeval sain ma oma palgatšeki. Olin saanud boonust ja otsustasin kasutada lisaraha, et osta tarbeid remondiks, mida meie kodu väga vajas. Poodi minnes meenus mulle aga see õde ja tema lapsed. Tundsin, et peaksin kasutama lisaraha, et neile toitu osta. Helistasin Carmenile ja rääkisin talle, mida tundsin, et pean tegema. Ta nõustus minuga.

Poes olles märkasin küpsiseid. Mõtlesin, et ehk tahavad lapsed midagi magusat. Panin kaks kotti toitu täis ja asusin selle õe maja poole teele.

Koputasin mitu korda kulunud puituksele. Kui olin juba minema astumas, avanes lõpuks uks. „Piiskop," ütles õde, „milline üllatus teid siin näha." Kohe jooksid lapsed tema selja tagant välja.

„Ma tõin teile toitu," laususin mina.

Üks tema tütardest leidis küpsised ja hüüatas: „Küpsised!" Vennad ja õed kogunesid innukalt tema ümber. Seitsmeaastane tüdruk kallistas mind. „Suur aitäh, piiskop!" ütles ta.

Ma vaatasin nende kodus ringi ja nägin, et see õde pesi pesu põrandal olevas kausis. Nende perel polnud lauda ja nad magasid põrandal madratsitel. Mõistsin, kui suured olid nende vajadused. Hoolitsesin selle eest, et nad said laua ja igaüks sai endale voodi.

See kogemus aitas mul mõista, et Issand juhib ja õnnistab oma teenijaid. Me ei pea omama erilist kutset, et aidata oma vendi ja õdesid. Me peame vaid kuulama Vaimu, mõistma, kes meie abi vajab, ja olema tööriistaks Issanda käes. ■

Roberto Atúncar Nieto, Lima, Peruu

ALE + ALE, MORGAN GAYNIN I ILLUSTRATSIOONID

Kaks lehekülge tänu

Minu isa kannatas terve elu madala enesehinnangu ja alaväärsustunde pärast. Teda kasvatas alkoholikust isa, kes kordas pidevalt, et poiss on väärtusetu. Õnneks ei saanud minu isast alkohoolikut, kuid ta ei öelnud kunagi mulle, minu õdedele ja vendadele, et on meie üle uhke, ega kiitnud meid hästi tehtud asjade eest. Kasvades püüdsin talle meele järele olla, kuid tundsin, et ei suutnud seda kunagi. See mõjus halvasti meievahelistele suhetele.

Ühel aastal mainisin seda oma targale piiskopile. Ta andis mulle nõu, et kirjutaksin isale kirja ja loetleksin kõik põhjused, miks tema eest tänulik olen. See polnud mulle sugugi lihtne ülesanne. Minu haavad olid sügavad ja ma ei tahtnud, et tänukirjast saaks põlguskiri. Seega ma palvetasin. Kui Vaim mind juhatas, voolasid minu meelde põhjused, miks isa eest tänulik olen. See võttis aega, kuid kui ma lõpetasin, olin kirjutanud kaks lehekülge.

Ma viisin kirja kohale teadmata, kuidas mu isa sellele reageerib. Kuid teadsin, et ma ei saa tema reaktsiooni valida. Pidin vaid vaatama oma südamesse ja meeles pidama, miks ma selle kirja kirjutasin.

Järgmisel hommikul helistas mulle mu võõrasema. Ta nuttis. Ja mainis, et isa oli minu kirja üha uuesti ja uuesti lugenud. Võõrasema ütles, et isa ei saa minuga rääkida, sest ta ei suuda nutmist lõpetada.

„Suur tänu sulle!" ütles naine. „Su isal oli vaja neid asju kuulda."

Hiljem samal päeval helistas isa, et mind tänada. Ta helistas mulle mitu päeva järjest, et öelda, kui palju minu kiri talle tähendas.

Ma soovin, et võiksin öelda, et meie suhted paranesid imekombel üleöö, kuid pidime selle nimel veel palju tööd tegema. Aja jooksul hakkas minu süda tervenema ja meie suhted paranesid. Lõpuks suutsin talle andestada.

Mõni aasta hiljem, pärast suurt võitlust vähiga, minu isa suri. Olen kindel, et ta kogeb nüüd suurt rõõmu, sest Päästja aitab tal aastate jooksul kogetud väärkohtlemisest üle saada. Ma tean, et olen kogenud paranemist Jeesuse Kristuse lepituse väe kaudu. Päästja mõistab meie vajadusi ja aitab meil hinges vabaneda valu ja pahameele mürgist. Ma tean, et tänu, andestus ja armastus on võimsad ravimid. ■

Elise Dahlen, Ameerika Ühendriigid, Utah' osariik

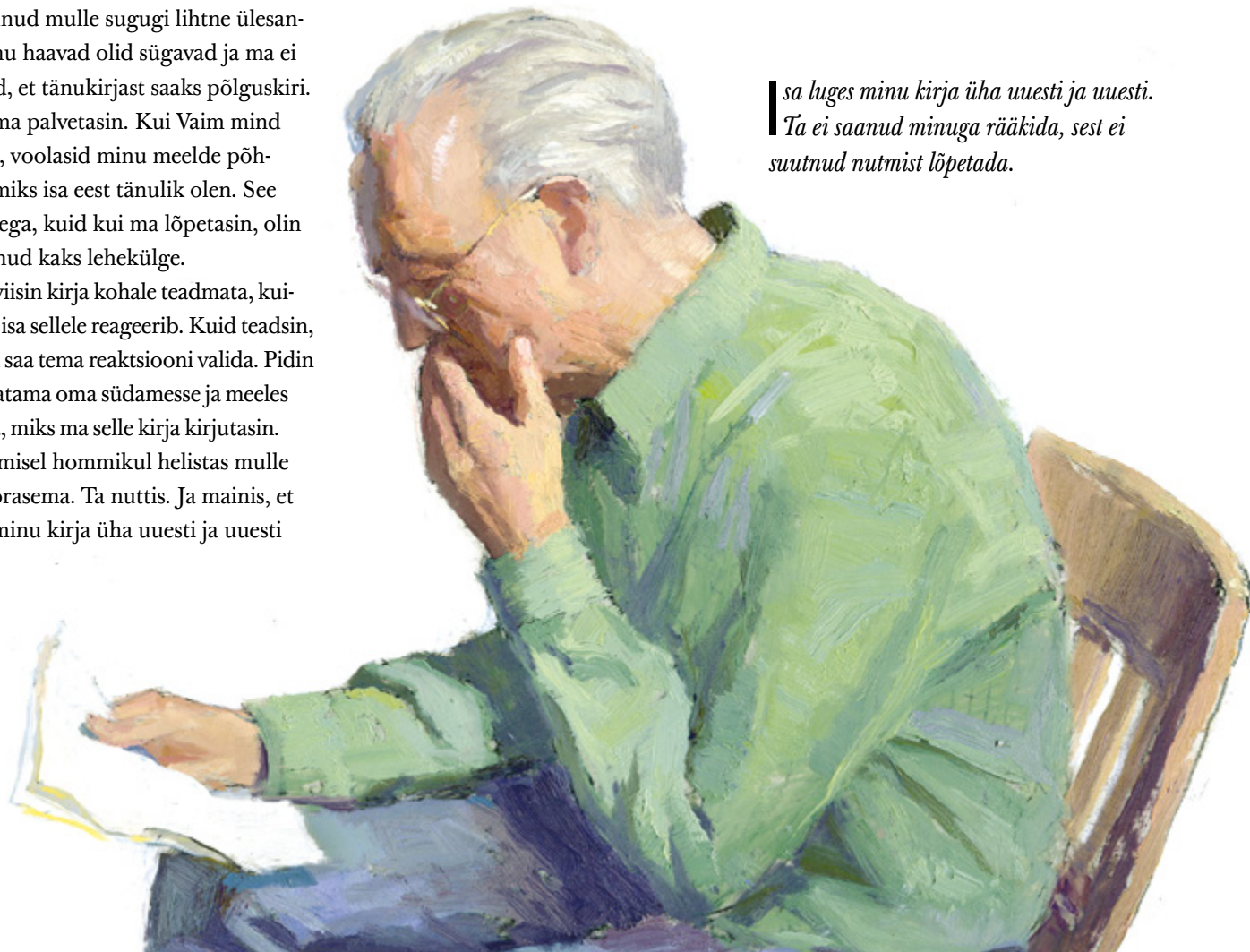

Isa luges minu kirja üha uuesti ja uuesti. Ta ei saanud minuga rääkida, sest ei suutnud nutmist lõpetada.

ALLEN GARNSI ILLUSTRATSIOON

Joy D. Jones
Algühingu üldjuhataja

PORNOGRAAFIAST KÕNELEMINE:

kaitske, reageerige ja tervendage

Kui meie lapsed peaksid kokku puutuma pornograafiaga, võib neil olla abi neist kolmest armastuse väljendamise viisist.

Olen valusalt teadlik pornograafia mõjust ka noorimaile meie ühiskonnas – meie lastele. Ilmatud mõõtmed võtnud nuhtlusena võib pornograafia põhjustada häbi, petmist, moonutatud tundeid, enesekontrolli kaotamist, vastupandamatut sõltuvust ning kogu aja, mõtete ja jõuvarude täielikku endasse neelamist. Meil kõigil – vanematel, peredel, õpetajatel, juhtidel – on suur vajadus oma lapsi ja noori tõeliselt märgata, hinnata ja kaitsta.

Armastus on üks ülimaid Jumala ande. Jumala armastamine ja oma ligimese armastamine on kaks suurimat käsku, mille andis meile Jeesus Kristus ise. Usun, et armastus on ühtlasi meie suurim relv võitluses pornograafia vastu.

Nagu ütleb üldtuntud lööklause, tapab porno tõepoolest armastuse, kuid pidagem samuti meeles, et armastus tapab porno. See ei tähenda, nagu saaks meie armastus kellegi vastu muuta tema sõltuvust või kas või käitumist. Kuid armastus saab meid motiveerida. See saab motiveerida, kuidas me valmistume, kuidas reageerime, kuidas kuulame – ennekõike oma lapsi silmas pidades. Kui meil on veidigi lootust see nuhtlus maailmast hävitada, peab armastus olema nii kõigi meie jõupingutuste ajendiks kui ka aluseks.

Soovin välja tuua kolm armastuse väljendamise viisi ning loodan, et pöörame neile tähelepanu, võtame need omaks ja viime ellu. Need kolm väljendusviisi on seotud kolme faasiga, mis tasandil meie lapsed võivad pornograafiaga kokku puutuda.

Esiteks ütleme „ma armastan sind", kui me neid tõeliselt kaitseme. Teiseks ütleme „ma armastan sind ikka" seeläbi, kuidas me nende kokkupuutele pornograafiaga reageerime, olgu see siis olnud tahtlik või tahtmatu. Ja kolmandaks ütleme „ma armastan

FOTO: GETTY IMAGES, MÕELDUD NÄITLIKUSTAMISEKS, KASUTATUD ON MODELLE

See probleem mõjutab meie poisse ja tüdrukuid ning me ei räägi sellest piisavalt.

sind alati", kui toetame neid armastusega, kui nad püüavad terveneda kogemusest, kus pornograafiast oli saanud neile kinnisidee või sõltuvus. Armastus on võtmeks igas faasis.

1 KAITSE: „MA ARMASTAN SIND!"

Kujutage oma mõtteis ette last, keda te armastate. Kui ütlete sellele lapsele: „Ma armastan sind," siis mida see tähendab? Oma tuumikus tähendab see seda, et me pakume kaitset, et võiksime aidata neil, keda armastame, saada nii heaks, kui neil on võimalik saada, ning pidada vastu elu väljakutsetele. Kaitsmine hõlmab tugevate, usaldavate ja järjepidevate suhete loomist. Sellised suhted aitavad meil saada oma lastega lähedaseks. Kui tugevdame usaldussuhet ning kaitseme oma lapsi ja lapselapsi või ükskõik millist last, loome neile turvalise koha, kuhu pöörduda. Selline kaitse aitab neil mõista, kes nad on, ja aitab neil tajuda oma suhet Jumalaga. Kui lapsed tunnevad, et neid hinnatakse ja armastatakse, aitab see neil ette kujutada hoolivat Taevast Isa, kes annab juhiseid, kuidas nad saaksid olla õnnelikud, ja loota Temale.

Mulle teeb muret, et paljud lapsevanemad veel ei mõista, kui ohtlik on pornograafia tegelikult, või peavad seda vaid naabripoisi probleemiks. Tegelikult mõjutab see probleem ka meie poisse ja tüdrukuid ning me ei räägi sellest piisavalt.

Palju aastaid tagasi kuulsime me abikaasaga ühte tähenduslikku lugu, mida oleme sageli oma lastele korrutanud. Lugu räägib vanast lõgismaost, kes palus, et temast möödunud poisihakatis viiks ta veel enne tema surma viimase päikeseloojangu nägemiseks mäetippu. Poiss kõhkles, kuid lõgismadu lubas, et vastutasuks priiküüdi eest ta teda ei hammusta. Sellise kokkuleppe järel tassis poiss lahkelt mao mäetippu, kus nad koos päikeseloojangut jälgisid.

Kandnud mao tagasi orupõhja, valmistas poiss endale süüa ja ööbimiseks aseme. Hommikul palus madu: „Väike poiss, palun vii mind mu koju! Mul on nüüd aeg sellest maailmast lahkuda ja tahaksin koju naasta." Väike poiss oli

FOTO: GETTY IMAGES, MÕELDUD NÄITLIKUSTAMISEKS, KASUTATUD ON MODELLE

tundnud end turvaliselt ja madu oli sõna pidanud, seega otsustas ta mao koju viia, nagu see oli palunud.

Ta võttis ettevaatlikult mao sülle, hoidis seda oma rinna lähedal ja tassis ta tagasi kõrbesse, tema koju, surema. Vahetult enne seda, kui poiss hakkas lõhismadu maha panema, pööras see end ümber ja lõi talle hambad rinda. Väike poiss karjatas ja viskas mao maha. „Härra Madu, miks sa seda tegid? Ma ju suren!" Madu vaatas talle otsa ja irvitas: „Sa teadsid, kes ma olen, kui sa mind sülle võtsid."

Ma näen tänapäeva maailmas, kuidas paljud vanemad oma lastele mao ulatavad. Ma räägin nutitelefonist. Me ei saa anda internetiühendusega mobiiltelefone väikeste laste kätte, kes pole küllalt vanad, et neid oleks piisavalt õpetatud, kel pole veel vajalikku mõtlemis- ega otsustusvõimet, ning kel puuduvad vanemlik kontroll ja muud vahendid, mis neid kaitsta aitaksid. Brigham Youngi Ülikooli pereelu professor Jason S. Carroll on väitnud: „Kaitseme oma lapsi ajani, mil nad suudavad ennast ise kaitsta." Ajutüvi, kus asuvad aju naudingukeskused, areneb välja esimesena. Alles hiljem arenevad laubasagaras täielikult välja mõtlemis- ja otsustusvõime. „Seega on lastel gaasipedaal ilma täispidurita."[1]

Igas telefonis, ka teismeliste omades, peaksid olema turvafiltrid. See on hea nõuanne ka täiskasvanutele. Keegi pole mürkmao hammustuse vastu immuunne. Mõned vanemad valivad oma lastele nuputelefone, et kasutamine piirduks helistamise ja sõnumite saatmisega.

Lisaks nutitelefonile on arvukalt muidki seadmeid, millega jõuab interneti vahendusel soovimatu meediani. Hiljutisest uuringust nähtus, et 79 protsenti soovimatust kokkupuutest pornograafiaga leiab aset kodus.[2] Lapsed võivad sellega kokku puutuda tahvelarvutis, nutitelefonis, mängukonsoolis, kaasaskantavas DVD-mängijas ja nutiteleviisoris ja veel paljudes seadmetes. Tean perekondi, kes on määranud oma kodus elektroonikaseadmete kasutamiseks ühe käidava koha. Nendes peredes nimetatakse seda „meediatoaks" ja kõiki seadmeid hoitakse nähtaval kohal, valguse käes. Keegi pole kunagi selles toas meediaseadme taga üksinda.

Teistes peredes on otsustatud näiteks sellise reegli kasuks, et telefoniga ei minda magamis- ega vannituppa. Osa ütleb lihtsalt, et „üksinda telefoni ei kasuta". Teised lubavad oma lastel hakata järk-järgult kasutama tarkvararakendusi, mis võimaldavad lapsevanemal lapse telefoni seadistada. Nad õpetavad seeläbi, et usaldus tuleb välja teenida ja et telefoni on tähtis kasutada turvaliselt.

Olgu meie enda pere vajadused millised tahes, õpetagem algusest peale kõiki oma pere liikmeid kasutama tehnikaseadmeid arukalt ja positiivselt – kujundama kõlbelist mõtteviisi. Õpetagem lastele konstruktiivselt, kuidas kasutada tehnikaseadmeid heal otstarbel. Me saame õpetada neid küsima endilt hindavalt: „Kas selle kasutamine teenib head eesmärki?" Meie praegused valikud oma perekonna õpetamisel mõjutavad tulevasi põlvkondi.

Loodan, et kaalume lastevanematena, kui tähtsad on meie suhted lastega ja mida konkreetset teeme nende kaitsmiseks. Kui me tugevdame neid armastavaid suhteid, mõistavad meie lapsed paremini, miks Jumal hoiatab pornograafiaga kaasneva halva eest, nad märkavad, kuidas seda vältida, ja on valmis, kui peaksid sellega kokku puutuma.

2 REAGEERING: „MA ARMASTAN SIND IKKA!"

Meeldivate, avameelsete ja kütkestavate jutuajamiste alustamine, millega innustada lapsi jagama oma vanematega mõtteid, kogemusi ja küsimusi, pole sugugi kerge. Me saame kutsuda igas vanuses lapsi tulema meie jutule, kui pornograafia peaks neile ükskõik millisel tasandil probleeme tekitama – varajasest tahtmatust kokkupuutest juhuslikuni, juhuslikust intensiivse jälgimise ning sellest kinnisideeni välja. Varasemad jutuajamised on paremad ja lapsed on varmamad meie poole pöörduma, kui nad teavad, et neid armastatakse, ja miski, mida nad ütlevad või teevad, seda armastust ei muuda.

Siiski tulevad lapsed haruharva vabatahtlikult meie jutule. Tavaliselt juhtub seda siis, kui tähelepanelik lapsevanem last selleks õhutab, küsides: „Kas midagi on halvasti?" või „Tundub, et sinuga on midagi lahti." Mida enam armastust laps tunneb, seda kergem on tal end avada.

Kindlustunne, et teda armastatakse, kujuneb lapses välja pisikeste üha uuesti saadud kogemuste kaupa. Kui pisimuredest räägitakse armastavalt, loob see aluse elutervele vastusele, nii et suurte murede tulles on suhtlus

ikka veel avatud. Seejuures on kõige tähtsam, et lapsed teavad oodata teie reaktsiooni: „Ma armastan sind ikka. Ma ei lakka sind armastamast, kuna midagi juhtus. Ma jään sind alati armastama."

Mingil põhjusel ei räägi me eriti noorte ja lastega ühest tugevaimast tungist ja suurimast kiusatusest, millega nad silmitsi satuvad. Meie vastumeelsus paneb neid õppima peamiselt internetist, teistelt lastelt või teismelistelt või koguni menukast meediast. Osa meist võib lausa karta kasutada sõna *pornograafia* laste juuresolekul, püüdes kaitsta nende süütust. See tundub olevat piinlik. Ehk ei rääkinud meie vanemad meiega kunagi nii avameelselt. Mis siis, kui meie jutuajamine tekitab uudishimu? Mis siis, kui nad tahavad rohkem teada saada? Kuidas me saame oodata, et lapsed räägiksid meiega pornograafiast, kui me ise nendega sellest kunagi ei räägi?

Vanemad, meil tuleb endil vestlust alustada ja mitte oodata, et lapsed meie juurde tulevad. Mulle meeldib soovitus pidada ühekordse sündmuse asemel pigem regulaarseid, sagedasi ja meeldivaid jutuajamisi. Hoolivate jutuajamiste kasu peitub selles, et asjatundjateks on vanemad ja usaldusväärsed juhid, mitte „Google", jutuajamine võib leida aset turvalises õhkkonnas ja suurendab lapse usaldust. Tahame, et lapsed tunneksid, et nad on ette valmistunud ja tugevad, ega tunneks hirmu. Tahame rääkida nendega, mitte neile.

Me ei saa vanemate ja õpetajatena lapsi aidata, kui me ise teadmisi ei omanda. Oluline on õpetada, *mis* see on ja *miks* seda vältida. Me võime iseendale selgeks teha ja aidata lastel mõista, miks pornograafia on vale, miks see on nii ohtlik, miks me ei taha, et see neile haiget teeb, ja mida teha, kui nad sellega kokku puutuvad.

Kas meie selgitused, *miks* seda vältida, on lastele eakohased ja piisavad? Kui esitame neile ainsa põhjusena pornograafia vältimiseks selle, et „see on paha", ei pruugi sellest põhjusest piisata. Selle asemel peaksime tooma välja nii palju mikse, kui võimalik, et tekiks moraalne surve, mis meie noori motiveeriks.

Pornograafia vältimiseks on rohkelt põhjuseid, kuid siin on vaid mõned mittetulundusorganisatsiooni Fight the New Drug (võitle uue narkootikumiga) motiveeringud, mis võiksid meie noortes huvi äratada:

- Porno võib muuta su aju ja panna selle teisiti toimima ning uuringutest nähtub, et ajumaht võib kahaneda ja aju võib muutuda loiumaks.
- Porno võib tekitada sinus sõltuvust.
- Porno hävitab su enesekindluse.
- Porno võib muuta sind üksildaseks.
- Porno võib teha haiget neile, keda sa armastad.
- Porno võib rikkuda seksuaaltervist.
- Porno on seotud vägivallaga.
- Porno muudab inimesed lõpuks ebaausaks.
- Porno röövib sinult aega ja energiat.
- Porno põhjustab depressiooni, ärevust ja häbi.

Lisaksin veel, et pornograafia on Jumala käskude vastane. Nende ja terve hulga muude põhjustega koostame me kohtuasja pronograafia vastu, kuid teadmised ilma neid rakendamata viivad nurjumiseni. Me peame seadma mõistlikke ja abistavaid piire, piiranguid ja ootusi. Oluline on aidata lastel hakata oma sisimas juurdlema, miks nad tahavad pornost eemale hoida. Kui laps ei otsusta ise, milline on tema seisukoht selles küsimuses, hakkab praegune vapustav statistika kaasama tõenäoliselt ka teda.

3 TERVENEMINE: „MA ARMASTAN SIND ALATI!"

Kui lapsed on pornograafia ees kaitsetud ja jäävad selle küüsi, on neil raskusi sellele vastu hakata, sellest toibuda ja terveneda. Kui lapsed võtavad endale vastutuse pornograafiast toibuda ja eluga edasi minna, vajavad nad siirast, tõsimeelset, järjepidevat, kindlat ja kannatlikku tuge. Keegi muu ei või pakkuda sellist tuge nagu lapsevanem. Kui oleme hoolikalt ja isiklikult tõde õpetatud, kui oleme hellalt usalduse võitnud ja jutuajamiseks julgust andnud, siis on lastel vaja teada, et vaatamata nende vigadele ja valikutele on nad saanud meilt garantii, et „mis ka ei juhtuks, ma armastan sind alati".

Mulle meenub üks lihtne juhtum, mis leidis meie peres aset aastaid tagasi. Olime mehega kodunt ära ja meie vanim poeg jäi teisi lapsi valvama. Meile helistas murelik naaber, kes teatas meile, et meie maja ees on tuletõrjeauto. Tormasime koju ja avastasime, et meie kümneaastane poeg

CARL HEINRICH BLOCH: *LASKE LAPSUKESED MINU JUURDE TULLA* (FRAGMENT)

Rohkem materjale leiate internetiaadressilt overcoming pornography.lds.org.

oli mänginud tagaaias kahe ja poole hektarilise pikka ja kuiva rohtu täis heinamaa kõrval. Ta katsetas, kas tal õnnestub sädemest leeki tekitada.

Ilmselgelt see tal õnnestus! Kui meie kohale jõudsime, oli tuletõrje väikese tulekahju kustutanud, tuletõrjujad olid meie pojale loengu pidanud ja naabrid hakkasid laiali minema. Meie poeg tundis häbi ja hirmu, ta oli nutma puhkemas ja teadis, et on päris kindlasti hädas.

Läksime kõik majja. Meie poeg oli nii hirmunud, et isegi kui olukord oli tõsine, ei saanud me muud, kui panna oma käed selle armsa poisi ümber ning kinnitada, et me teda armastame ja tunneme kergendust, et ta ei saanud viga.

Kui lapsed on pornograafia ees kaitsetud ja eriti siis, kui nad satuvad selle võrku, tunnevad ka nemad häbi ja hirmu ning on nutma puhkemas. Raske on tuua midagi pimedusest valguse kätte. See tekitab piinlikkust ja kaitsetust. Toibudes ja tervenedes võib nende teel ette tulla nurjumist ja väljakutseid. Neil on tõsine vajadus lakkamatu armastuse järele. Kuid vanemad peavad olema teadlikud, et nende armastusest on alati abi, kuid see pole kõik, mida vajatakse.

Tervenemiseks tuleb teil suunata osa oma armastusest lapse vastu õige abiallika leidmisele. Teie armastus on selle aluseks, mis peab aset leidma, kuid kui keegi, keda armastate, on lõksus, on teil tõenäoliselt vaja leida asjatundjaid, kes saavad teile armsat inimest ja ka teid aidata.

Ma loodan, et kui te püüate koos teile armsa inimesega terveneda, leiate te jõudu Temast, kel on vägi kõik haavad parandada, inimesed ühte siduda ja luua suhteid, mida me ei suuda praegu üsna hästi ette kujutada. Meie Päästjal, hellal Tervendajal, on vägi päästa. Me saame olla oma laste vanemad ja suunata neid Tema poole, kuid ainult Tema saab olla nende Päästja. Ja seejuures on hämmastav, et mis ka ei juhtuks, Tema armastab meie lapsi veelgi täiuslikumalt kui meie ise. ■

Artikkel põhineb Salt Lake Citys peetud Utah' osariigi Pornograafiavastase Liidu 2018. aasta konverentsi põhiettekandel.

VIITED

1. Jason S. Carrolli tsitaat. Lisa Ann Thomson. Eight Strategies to Help Children Reject Pornography. – *Liahona,* aug 2017, lk 19.
2. „Fakte veebiohtude kohta", *Parents Television Council Watchdog* (blog), 21. juuni 2017, w2.parentstv.org/blog.

Noortele täiskasvanutele

Selles rubriigis

44 **Kohtamaskäimine ja pornograafia**
Liahoona ja Pereameti personal

Ainult digitaalne

Kuidas olen õppinud reageerima, kui keegi tunnistab oma probleeme pornograafiaga
Nimi avaldamata, Ameerika Ühendriigid, Utah' osariik

Eluga edasi minemine, saanud teada oma kihlatu huvist pornograafia vastu
Nimi avaldamata, Prantsuse Polüneesia

Olin võidelnud, et pornograafiast jagu saada. Miks tema ei tahtnud võidelda?
Nimi avaldamata, Guatemala

Need ja teised artiklid leiate aadressilt:
- **liahona.ChurchofJesusChrist.org**
- **YA Weekly** (Gospel Library (evangeeliumi raamatukogu) rakendus, noorte täiskasvanute rubriik)
- **facebook.com/liahona**

Jagage oma lugu

Kas teil on mõni lugu jagada? Või kas soovite näha artikleid teatud teemadel? Võite esitada oma artikli või anda tagasisidet aadressil **liahona.Churchof JesusChrist.org.**

Kristuse otsimine pornograafiapimeduse kohal

Kui planeerime artikleid noortele täiskasvanutele, kulub meil palju aega probleemidele mõeldes, millega nad praegu silmitsi seisavad. Neid on nii palju. Sellekuise ajurünnaku käigus jõudsime teemani, mis on puudutanud meid ennast, meie sõpru ja loendamatul arvul teisi – selleks on kohtamaskäimine ja pornograafia. Teadsime, et seda rubriiki planeerida on raske. On ju pornograafial nii paljudele inimestele südantlõhestav, mõnikord elu purustav mõju. Ja noortel täiskasvanutel võib tulevik tunduda seetõttu veelgi ebakindlam, kui see juba on, eelkõige abieluks valmistudes.

Märkasime tõeliselt Taevase Isa kätt meie tööd juhatamas, kui hakkasime saama lugusid noortelt täiskasvanutelt, kelle suhet on pornograafia mõjutanud. Ja me näeme, et õnnelikuks sõltuvuseta igaveseks abieluks on olemas midagi enamat kui vaid lootusenatuke. Miks? Sest iga ainsamgi lugu tunnistab Jeesuse Kristuse ja Tema lepituse elumuutvast, lootustandvast tervendavast väest.

Seega, kui te peaksite leidma end pornograafiast mõjutatud suhtest, kutsume teid lugema selle kuu rubriiki, mille artiklites on avameelselt kaasa rääkinud need, kes teavad liigagi hästi, et pornograafiavastane võitlus on tõeline. Artiklites tulevad käsitlemisele teemad: kuidas kohtamas käies pornograafiast juttu teha ja kuidas sellest rääkida (lk 44), kuidas reageerida, kui keegi tunnistab oma probleeme pornograafiaga (ainult digitaalne), kuidas mõlemal osapoolel on võimalik andeks ja terveks saada (ainult digitaalne) ja kuidas Vaim saab juhatada teid teadma, kuidas oma suhtega edasi minna (ainult digitaalne).

Teame, et kui te loodate Päästjale ja kutsute vastuseid otsides oma ellu Vaimu, juhib Taevane Isa teid suunas, mis on just teie unikaalses olukorras õige. Pornograafiapimedus võib olla maailmas üldtuntud, kuid Päästja tervendav valgus peletab igasuguse pimeduse. Meil tuleb vaid Teda otsida.

Siiralt
Chakell Wardleigh ja Mindy Selu
Kiriku Ajakirjade noorte täiskasvanute rubriigi toimetajad

Lugege president M. Russell Ballardi nõuannet, mida teha siis, kui kohtamaskäimist varjutab pornograafia. Tema artikli leiate selle kuu *Liahoona* digiväljaandest.

FOTO: GETTY IMAGES, MÕELDUD NÄITLIKUSTAMISEKS, KASUTATUD ON MODELLE

Kohtamaskäimine ja pornograafia

***Liahoona* ja Pereameti personal**

Noorte täiskasvanutena teame me kõik, et kohtamaskäimine võib olla ühteaegu põnev, hirmutav, rahuldustpakkuv ja närvesööv. Kui hakkame end teineteisele avama, soovime loomulikult teineteise kohta rohkem teada saada ning suhte loomisel ja tugevdamisel on oluline olla üha avameelsem. Millest unistame, mida kardame, millesse usume? Mida arvame abielust ja perekonnast? Milliste raskustega oleme silmitsi seisnud minevikus või seisame silmitsi praegu, millest peaksime teineteisele rääkima?

Ükskõik kui hirmutav pornograafiaga seotud probleemidest rääkimine (või nende kohta küsimine) ka pole, võib nendest *rääkimata jätmine* viia hiljem laastavate probleemideni. Iga ainsam pornograafiaprobleem on ainulaadne ja keeruline ning te ei pruugi isegi teada, kui see on mureküsimus või kuidas sellest oma kaaslasega juttu teha, mistõttu on teil tähtis otsida Vaimu juhatust. Igale olukorrale pole ühest lahendust, kuid selles artiklis pakume soovitusi neile teie seast, kes võivad mõtiskleda:

- Kuidas kohtingukaaslasega pornograafiateemat jutuks võtta? Ja millal on sobilik selle kohta küsida või sellest rääkida?
- Kuidas teada, kas jätkata suhet kellegagi, kes on pornograafiaga minevikus kokku puutunud?
- Kuidas saame teha pornograafiast jagusaamisel koostööd?

Abi ja lootus paarisuhte loomise ajal pornograafiaga silmitsi seismisel.

Toimetaja märkus: kuna sõna „kohtamaskäimine" on eri kultuuriruumides erinevate tähendustega, siis täpsustame, et selle artikli eesmärk on rääkida kohtamaskäimisest evangeeliumi käitumisnormide järgi, selleks et kedagi tundma õppida ja luua suhet, mis võiks viia abiellumiseni.

FOTOD JA PILDID: GETTY IMAGES, MÕELDUD NÄITLIKUSTAMISEKS, KASUTATUD ON MODELLE

Neile, kel on või on olnud raskusi

Kui teil on olnud minevikus pornograafiaga raskusi või teil on raskusi praegu, võib mõte kohtamaskäimisest tekitada teis lootusetust või ärevust. Kuid kui tel on siiras soov pornograafia oma elust eemaldada (või kui te olete seda juba teinud), siis teadke, et omaenda jõupingutuste ning Taevase Isa ja Jeesuse Kristuse abil on normaalne ja püsima jääv suhe teie jaoks võimalik. Mõelge suhet luues järgmistele küsimustele.

1. Kas me tõesti peame sellest rääkima?

Sageli küsitakse „Kas mul on tõesti vaja rääkida kaaslasele, kellega loon suhet, et olen tundnud huvi pornograafia vastu, isegi kui olen sellest meelt parandanud?". Või „Kas pean rääkima oma praegusest pornograafiaprobleemist kaaslasega, kellega loon suhet?". Üldjuhul *on* sellest vaja rääkida – õigel ajal ja taktitundeliselt. Pidage selle jutuajamise käigus meeles järgmisi olulisi põhimõtteid:

- Ajastus – see jutuajamine peaks leidma aset siis, kui suhe on läinud nii tõsiseks, et sellest rääkimine oleks enesestmõistetav.
- Ausus – suhted peaksid põhinema usaldusel ja aususel. Kuigi inimene, kellega käite kohtamas, võib otsustada suhte lõpetada, peab ta mõistma probleemi olemust, teie praegusi edusamme selle lahendamisel ning teie plaani, kuidas sellega toime tulla, kui see peaks esile kerkima tulevikus.
- Andestamine – pornograafiaprobleemi aus käsitlemine oma kaaslasega ei tähenda seda, et peaksite laskuma selle arutamisel üksikasjadesse. Kui olete meelt parandanud ja tunnete, et teile on andestatud, ei peaks te end enam selle pärast süüdi tundma. Issand ei pea meie patte meeles, kui oleme neist meelt parandanud (vt ÕL 58:42), seega pole teie arutelu inimesega, kellega käite kohtamas, mitte niivõrd „ülestunnistus" kui usalduse tugevdamine, kestva tervenemise plaanidest rääkimine ja temalt toe saamine.
- Tervenemine – ka siis, kui te olete meelt parandanud, võivad pikemaajalisel või intensiivsel pornograafialembusel olla kauakestvad bioloogilised, füsioloogilised, sotsiaalsed ja vaimsed tagajärjed. Tervenemine võib olla vaevarikas ja ajamahukas, kuid täielik taastumine ja tõeline paranemine on võimalik. Selle protsessi käigus vajate te asjakohast abi ja tuge, seal hulgas ka oma potentsiaalselt abikaasalt.

2. Kas ma olen tõsiseks suhteks valmis?

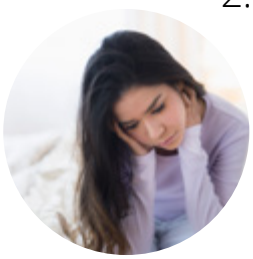

Üks suurim erinevus nende vahel, kes on tõsiseks suhteks valmis, nendega, kes ei ole, on nõusolek olla inimesega, kellega nad kohtamas käivad, avameelne. Kui teil on probleeme pornograafiaga, võite lasta hirmul tekitada oma suhtes usaldamatust või üheskoos usu abil katsumusi lahendada.

Kuigi pornograafiaga seotud minevikust rääkimine võib olla hirmutav ja ebamugav, võib selle vältimine hirmu- ja häbitunnet üksnes

süvendada. Hirm inimese kaotamise ees võib panna teid kogu lugu eitama või sellest rääkimist vältima, mis võib tekitada hiljem usaldamatust ja teie suhet kahjustada.

Kuid kui te peate lugu oma kaaslase valikuvabadusest, austate te tema otsust jääda suhtesse, teades nii *head kui ka halba.* Olgugi et tulemus võib teile hirmu valmistada, on teil tähtis mõista, et kogu infot teades saab teine inimene teile abiks olla, kui püüate ja soovite pornograafiat oma elust eemaldada. Kuid hoolimata sellest, kas teie suhe jääb püsima, on teil Jumala abiga võimalik jätkata taastumiseteekonda.

Neile, kes loovad suhet kellegagi, kel on olnud raskusi

Kuna esmakokkupuude pornograafiaga leiab keskmiselt aset 11. eluaasta paiku ja pornograafiline materjal on nii kergesti kättesaadav, on enamik noortest enne 18. eluaastat pornograafiaga mingil moel kokku puutunud. Seoses kohtamaskäimisega võib see olla murettekitav. Kuid kokkupuude pole sama mis sõltuvus ja pornograafiaga seotuse tase võib olla erinev (vt Dallin H. Oaks. Pornograafialõksust pääsemine. – Liahoona, okt 2015, lk 50–55). Hea uudis on see, et Jeesuse Kristuse lepitus võib pakkuda jõudu ja tervenemist kõigile, kes seda soovivad. Siin on mõned küsimused, mida suhte arenedes kaaluda.

1. Millal ja kuidas peaksin pornograafia kohta küsima?

Millal ja kuidas teha pornograafiast juttu inimesega, kellega te käite kohtamas, on otsus, mida arutada oma vanematega, vanemate õdede ja vendadega, Kiriku juhtidega või kellegagi, kelle head nõu te usaldate. Leidke üks viis, mis tundub teile õige, ja pidage seda jutuajamist sobival ajal, kui teie suhe teineteisega on muutumas tõsisemaks.

See ei tähenda, et peate alustama esmakohtingut minevikuga seotud ülekuulamisega, kuid suhte arenedes võite otsida inspiratsiooni, et Vaim aitaks teil teada, kuidas ja millal küsida varasemate pornograafiaga seotud kokkupuudete kohta.

2. Kuidas peaksin reageerima?

Kui hakkate kaaslasega, kellega loote suhet, oma tunnetest ausalt rääkima, võib see tuua tervenemist. Kui kokkupuude pornograafiaga saab teile teatavaks, on teil oluline olla teadlik omaenda mõtetest ja tunnetest – see võib muuta teid arvustavaks, vihaseks, osavõtmatuks või panna teid tundma end petetuna. Samas võib

selline eneseavamine suurendada teie vahel usaldust, osavõtlikkust, armastust ja empaatiat. Mõelge reageerides teise ja iseenda tunnetele.

3. Kuidas eluga edasi minna?

Kaaslase pornograafiaprobleemist teadasaamine peaks andma põhjust muretsemiseks, kuid ärge kuritarvitage tema usaldust ega rääkige ta isiklikust heitlusest teistele inimestele. Hea oleks rääkida konfidentsiaalselt ka piiskopi või terapeudiga või oma kaaslase loal mõne sõbra või usaldusväärse juhiga.

Kui te otsustate, kas oma suhtega edasi minna, peaksite otsima jätkuvalt Vaimu juhatust. Kuid abi võib saada ka järgmistest soovitustest:

- Küsige temalt, kui palju on pornograafia tema elu mõjutanud ja kus ta parasjagu teel tervenemisele asub. Ta peaks näitama välja soovi pornograafiat oma elust eemaldada, astudes selleks ükskõik milliseid vajalikke samme.
- Mõistke, et teatud liiki pornograafia (nt lastepornograafia) on peamine indikaator, et inimene vajab asjatundja abi ega pruugi olla ohutu.
- Mõistke, et Päästja lepituse vägi on tõeline. Te saate andestada ja tema võib saada terveks.
- Otsustage, et te ei rahuldu oma suhtes millegi vähema kui täieliku aususega ning väärilisusega, et templis abielluda.
- Mõistke, et tervenemine ja taastumine võtab aega. Ette võib tulla tagasilööke ja teie kaaslane, kes püüab taastuda, vajab teie abi. Siia juurde kuulub tema päästikute (asjade, mis võivad panna neid naasma pornograafia juurde) mõistmine ning tema toetamine ja asjakohaste turvameetmete rakendada aitamine.
- Kui olete kaaslasega hakanud mõtlema abiellumisele, siis veenduge, et mõlemad teist on nõus, et pornograafia pole vastuvõetav ega peegelda normaalseid abikaasadevahelisi seksuaalsuhteid.

Eluga edasi minnes on tähtsaim loota sellele, mida Püha Vaim teid tegema õhutab. Selleks võib olla ükskõik mis alates suhte jätkamisest, mõistes, et pornograafiaga seotud probleem peab lõppema, kuni suhte lõpetamiseni, jätkates samas teise inimese muutumispüüdluste toetamist. Ükskõik mida te otsustate, peab inimene, kellega teil on suhe, mõistma, et asjalood võivad muutuda vastavalt tema edusammudele või nende puudumisele pornograafiast jagusaamisel.

Üheskoos pornograafia vastu

Pornograafiast jagusaamine võib olla ajamahukas ja vaevarikas, kuid see on võimalik. Ja lõpuks võib koostöö pornograafia seljatamisel tugevdada teie suhet, kuna teie mõlema arusaam Jeesuse Kristuse lepitusest süveneb ja te õpite teineteist raskustes toetama. Arvestage järgmisega, kui teete pornograafiast jagusaamise nimel koostööd:

- Kiriku veebilehel **overcomingpornography.ChurchofJesusChrist.org** pakutakse paljusid materjale (sh infot Kiriku sõltuvusest vabanemise programmi kohta), mis aitavad teil mõlemal seda tervenemisprotsessi läbi teha.
- Kaaluge, kas teil võiks olla pornograafiast rääkimiseks mõni konkreetne koht ja aeg, et teie suhe ei jääks selle ümber tiirlema. Ärge olge sellest rääkides halvustavad ega üleolevad. Teie suhe peaks olema turvaline paik, kus te mõlemad tunnete, et teid armastatakse ja toetatakse, mitte ei kuulata üle ega alandata.
- Kaitset kiusatuse vastu aitavad pakkuda vaimsed harjumused. Innustage teineteist hoidma ja tugevdama regulaarseid vaimseid harjumusi – uurige mõtestatult pühakirju ja teenige (kui võimalik) templis, pühitsege hingamispäeva, teenige teisi, paastuge järjepidevalt ja palvetage siiralt – soovides üha enam tugevdada oma suhet Päästja ja Taevase Isaga. Selline suhe aitab nõrgendada teie elus pornograafia haaret. Jüngripõli on eluaegne eesmärk, ja jõud, mida saame Kristuse järgijatena, aitab meil seljatada mitte ainuüksi pornograafiat, vaid kõiki eluraskusi.
- Kui teie enda jõupingutused pole kuigi edukad, ärge kartke ega häbenege otsida abi seksuaalsõltuvuse alal koolitatud vaimse tervise asjatundjalt. Tal võib olla võimalik aidata teil saada paremini aimu pornograafia võõrutusravist ja lahendada selle põhjuseid.
- Pidage meeles, et me oleme ümbritsetud sobimatust meediast, mis ahvatleb meid patustama. Kui inimene, kellega käite kohtamas, eksib, on see, kui kiiresti ta saab tagasi õigele teele, hea näitaja, kas ta on pühendunud, et oma elus pornograafiast lahti saada. Kuid kui teil tekib tunne, et teie olete muutusest rohkem motiveeritud kui tema, peaksite te suhte jätkamise üle järele mõtlema.
- Teie mõju inimesele, kellega käite kohtamas, võib olla väga tugev, kuid see ei peaks olema peamine põhjus, miks ta oma käitumist muudab. Soov muutuda peab tekkima tal endal, mitte teil.

Otsige ennekõike Taevase Isa juhatust ja pidage meeles, et Päästjaga on teil alati lootust. Tema armust piisab, et meid tervendada ja muuta. Tema lepitus on teie mõlema käeulatuses, et anda teile jõudu ja aidata teil andestada. Kuid pornograafia küüsis vaevlev inimene peab sellest jagusaamiseks Päästjalt aktiivselt abi otsima. Keegi ei saa teha seda tema eest. Uskuge ja usaldage Taevast Isa. Ta juhatab teid teie ainulaadses olukorras. ■

Tšiilis on mobiiltelefonid kallid,

kuid aastal 2016 seadsin endale eesmärgiks teenida küllalt raha, et endale üks osta. Terve aasta ostsin ma hulgimüügist kommi ja *alfajoreseid** ning müüsin neid koolis sõpradele. Säästsin kõik teenitud raha. Ma ei käinud kinos ega väljas söömas.

Ma ei tahtnud paluda, et vanemad mulle telefoni ostaksid. Tahtsin selle ise välja teenida. Minu isa julgustas mind. „Jätka samas vaimus, Carol," ütles ta.

Ma õppisin palju. Midagi ei saa tasuta. Eesmärgid nõuavad pingutust, kuid me ei tohiks alla anda. Kui me asjad välja teenime ja mõistame, kui palju on nende saamiseks vaja tööd teha, siis me hindame neid rohkem.

Ma õppisin, et pean otsustama, mida soovin saavutada ja kuhu soovin välja jõuda. Kui ma soovin abielluda templis, siis pean käima kirikus ja seminaris ning hiljem instituudis ja noorte vallaliste täiskasvanute üritustel. Ja ma pean käima kohtamas vääriliste noorte meestega. Eesmärkide saavutamine nõuab, et ohverdaksime midagi praegu, et saada midagi paremat tulevikus.

Carol, 15, Tšiili

* Traditsiooniline Lõuna-Ameerika küpsis

LESLIE NILSSON FOTO

NOORED

SELLES OSAS

52 **Kiusajatest ristituteks**
Vanem Hugo Montoya

54 **Jumalik saatus**
Emma C.

56 **Sõbrad, kes jagavad minuga oma valgust**
Mariana M. Lara

58 **Ei karda tõde jagada**
Michael R. Morris

62 **Küsimused ja vastused**

64 **Viimane sõna: meie usu nurgakivi**
President Gordon B. Hinckley

Kui ma olin 17-aastane, tundsin keskkoolis tugevat eakaaslaste survet. Minu sõpradel ei olnud samu väärtushinnanguid. Veetsime koos palju aega korvpalli või jalgpalli mängides. Kuid nemad jõid ka alkoholi ja suitsetasid – neid kahte tegevust ma nendega kaasa ei teinud.

Ühel päeval olid mõned meist kooli ees lähenevaks eksamiks õppimas. Meiega koos olid kaks minu kõige lähedasemat sõpra, Juan ja Francisco (nimed on muudetud). Mingil hetkel võttis keegi välja välgumihkli ja sigaretid. Arvasin, et sõbrad on õppimisest tüdinud ja unustanud, et olen koos nendega. Sain teada, et see nii ei olnud, kui nad minu poole pöördusid ja ütlesid: „Nüüd on Hugol aeg suitsetamine selgeks õppida."

Enne kui mul oli aega reageerida, hüppasid Juan ja Francisco minu kõrvale ja hoidsid mind kinni, üks ühest ja teine teisest käest. Nad hoidsid

KIUSAJATEST RISTITUTEKS

BROOKE SMARTI ILLUSTRATSIOON

Vanem
Hugo Montoya
Seitsmekümne
Kvoorumist

minu käsi, samal ajal kui keegi mulle sigareti huulte vahele surus. Mu keha hakkas otsekohe vastu ja ma sülitasin sigareti endast kaugel maha. Peagi pärast seda tundsin rusikalööki oma põsesarnal. Nad ähvardasid mind, öeldes: „Me paneme suitsu uuesti põlema ja sa õpid suitsetama. Ära viska seda maha. Kui viskad, siis ei lähe sul hästi."

Teadsin sel hetkel, et mul on häda käes. Sulgesin silmad ja ütlesin kiire palve, paludes mingisugust abi. Kohe, kui olin palve lõpetanud, sõitis ette õpetaja auto ja parkis meie lähedale. Õpetaja astus autost välja ja küsis, mida me teeme. Mu sõbrad lasid mind lahti. „Me õpime eksamiks," kinnitasid nad õpetajale. Läksime koolimajja sisse ja tegime eksami ning sellega see olukord lõppes.

Vaatamata sellele, kui raske see kogemus minu jaoks oli olnud, andestasin ma oma sõpradele. Ma teadsin, et nad ei mõista minu käitumisnorme ja minu otsust elada Tarkuse Sõna järgi, seega andestasin neile ja otsustasin mitte nende vastu vimma pidada. Kui me kooli lõpetasime, läksin mina misjonile, kuid jätkasin Juani ja Franciscoga suhtlemist. Kirjutasin neile sagedasti kirju ning jagasin nendega evangeeliumi ja oma tunnistust. Ma kutsusin neid meelt parandama ja kirikus käima. Minu suureks üllatuseks läks üks neist kirikusse.

Olin oma sõpru ka varem pühapäevastele koosolekutele kutsunud, kuid keegi polnud enne kutset vastu võtnud. Kuigi ma ei saanud koos Juaniga kirikus käia, olid seal minu vennad ja isa, kes teda aitasid ja osadusse võtsid. Minu pere võttis ta omaks ja Juan tundis end kirikus väga hästi. Ta hakkas vähehaaval muutuma, kuni tegi otsuse ristitud saada. Mul oli tema pärast hea meel ja ma olin veelgi rõõmsam, kui ta ütles mulle, et oli tänu minu kirjadele õppinud armastama Jeesust Kristust. Kui ma misjonilt koju tagasi jõudsin, pidasin ühendust ka Franciscoga ning mõne aja pärast sai ta koos oma abikaasaga ristitud. Juan ja Francisco on tänaseni kaks minu kõige lähedasemat sõpra.

Need sündmused muutsid minu elu. Ma õppisin, et parim viis teiste elu mõjutada on elada õigemeelselt, teisi armastada ja olla hea sõber. Trükises „Sulle, noor" öeldakse: „Selleks et sul oleksid head sõbrad, ole ise hea sõber. Näita, et sa oled teistest huvitatud ja anna neile teada, et sa neist hoolid."[1] Issand aitas minul seda teha Juani ja Franciscoga. Tänu sellele on mul kaks parimat sõpra, kes mul on eales olnud, ja nüüd töötame üheskoos, et selle Kiriku liikmetena toetada Jumala kuningriiki.

Teie sõprus ja õigemeelne eeskuju õnnistab teie sõpru ja tulevasi põlvkondi.

Pidage alati kinni Kiriku käitumisnormidest, isegi kui olete väga raskes olukorras, nagu mina olin. *„Sulle, noor"* õpetab: „Püüdes olla teistega sõber, ära kunagi alanda enda standardeid. Kui sinu sõbrad innustavad sind tegema asju, mis on valed, ole sina see, kes õige eest seisab."[2] Isegi kui tundub, et kõik teised teevad seda, mis ei ole käskudega kooskõlas, püsige tugevana, sest teie eeskuju on võimas. Olge selline eeskuju, kellele teie sõbrad hädas mõelda võivad. Mõnel juhul, nagu see oli minuga, on teie sõprus see, mis aitab neil õppida, meelt parandada ja usku pöörduda. ■

VIITED
1. *Sulle, noor,* 2011, lk 16.
2. *Sulle, noor*, lk 16.

Jumalik saatus

Minu sõber oli tavaliselt rõõmsameelne. Mis teda küll vaevata võis?

Emma C.

Olen pärit Prantsusmaalt, kuid veetsin õega aasta vahetusõpilasena Ameerika Ühendriikide idaosas. Sel ajal kohtasime paljusid inimesi, kuid kõige enam avaldas meile muljet tüdruk nimega Destiny. Temast sai üks minu parim sõber. Me tegime koos igasuguseid asju nii koolis kui väljaspool kooli ja koos minu õega. Destiny oli alati õnnelik. See meeldis mulle tema juures kõige enam.

Siis nägin teda ühel päeval murelikuna. Ma polnud teda kunagi varem halvas tujus näinud. Küsisin, mis on halvasti. Ta vastas, et ei soovi sellest rääkida. Märkasin tema käes paberit. Võtsin selle ja lugesin.

Keegi oli kirjutanud uskumatult õela kirja. Anonüümne kiri väitis, et Destiny on kole, et ta ei meeldi kellelegi ja et tal pole mingit põhjust elus olla ning ta peaks ennast ära tapma. Ma poleks iial uskunud, et kedagi temasarnast niimoodi rünnatakse. Teadmine, millist valu Destiny koges, mõjutas mind sügavalt.

Sellest ajast peale püüdsin ma veel rohkem Destiny sõber olla – mitte ainult temaga koos aega veeta, vaid alati talle toeks ning tema vastu siiras olla. Selgitasin talle, et ta on Jumala tütar, keda on õnnistatud jumaliku loomusega ja kes on väärt imetlust ning suuteline suurteks tegudeks.

On raske iseennast armastada, kui teised sind halvasti kohtlevad ja kritiseerivad. Kui ma Destiniga sõbraks sain, siis mõistsin, et mõnikord on parim viis teisi aidata neid lihtsalt armastada ja aidata neil teada, kes nad tõeliselt on.

Aasta lõppedes, kui pidin sõitma tagasi Prantsusmaale, ütles Destiny mulle midagi, mida ma alati hindan. „Emma," ütles ta, „Sa päästsid mind. Enne kui sa tulid, tahtsin ma end ära tappa. Kuid siis aitasite oma õega mind ja seda lihtsalt oma hoolivust näidates. Nüüd armastan ma ennast ja ma armastan sind."

Koolis on palju õpilasi, kes kannatavad kiusamise käes, keda koheldakse halvasti või eiratakse. Leidke viis, kuidas neid aidata. Rääkige nendega, mõelge nende peale, olge nende vastu lahke. See on see, mida teeks Päästja, ja mõnikord võib lihtne tervitus või naeratus muuta kõike. ■

Autor elab Prantsusmaal.

REGINALD SWINNEY ILLUSTRATSIOON

SÕBRAD, kes JAGASID minuga oma VALGUST

Mariana M. Lara

Elasin koos emaga Mehhiko väikelinnas, kus kõik tunnevad üksteist. Tegin vahet õigel ja valel, kuid olin segaduses ja ainuke aktiivne noor naine kogu linnas.

Tahtsin teistega sobituda ja tegin seega seda, mis tundus tookord mõistlik: leidsin endale poiss-sõbra. Sellega mu vead alles algasid. Hakkasin andma järele eakaaslaste survele ja uskusin, et olen piisavalt vana, et ise mõelda, see aga tähendas, et minust sai ebaaktiivne noor naine, kes elas pimeduses.

Elasin pimeduses terve aasta ja iga päevaga läks üha pimedamaks. Mu halvad otsused tekitasid peres vaidlusi ja mõistsin, et ei saa nende juurde elama jääda. Kuid alles siis, kui mu lähedane viimse aja pühast sõber suri, mõistsin ma, et midagi on puudu. Kahjuks süüdistasin ma selles Jumalat ja evangeeliumi. Lakkasin uskumast, et õnnistused järgnevad kuulekusele. Teadsin, et kui ma ei otsusta elada evangeeliumi järgi, eiran ma endiselt oma sidet Kirikuga ja mu ilmlik elu jätkub.

Istusin pimedas toas oma voodil ning nutsin ja haletsesin ennast, kuid korraga mõistsin, et ma kartsin – kartsin olla seal üksinda, ilma et saaksin kellegagi rääkida, kartsin, et ei suuda heastada kogu halba, mida olin teinud, kartsin, et keegi, eriti Jumal, ei anna mulle andeks.

Lõpuks kolisin ma Ameerika Ühendriikidesse Minnesota osariiki oma vanavanemate juurde, kes pole Kiriku liikmed. Mu kasuisa lendas koos minuga ja me läksime esimesel pühapäeval kirikusse, kuid ainult sakramendikoosolekule. Koosoleku lõpuks olin otsustanud Kirikust lahkuda, kuid just siis, kui me olime autosse

ALBERTO RUGGIERI ILLUSTRATSIOON.

minemas, nägime oma üllatuseks piiskoppi meile järele jooksmas. Ta esitas meile mõned küsimused ja kutsus meid järgmisel pühapäeval tagasi – ja me läksime.

Järgmisel pühapäeval, kui sakramendikoosolek hakkas lõppema, ümbritsesid mind koguduse noored naised veel enne, kui olin jõudnud püstigi tõusta – need noored naised, kes aitasid mul mu elu muuta.

Sisenesin äkitselt täiesti erinevasse maailma: maailma, kus oli piiskop ja Noorte Naiste juhataja, kes minust hoolisid, kuid ennekõike noored naised, kes püüdsid elada iga päev evangeeliumi järgi, kes üritasid elada kõrgete käitumisnormide järgi ja seista selle eest, mis on õige. Nende sära oli nii tugev, et võis valgustada minu teerada.

Siis ma mõistsin, mida pean tegema: „Nõnda paistku [minu] valgus inimeste ees, et nad näeksid [minu] häid tegusid ja annaksid au [minu] Isale, kes on taevas.” (Vt Mt 5:16) Nõnda hakkasin ma käima iga nädal kirikus ja noorteüritusel, lugema iga päev Mormoni Raamatut ja palvetama, riietuma kombekalt, rääkima viisakamalt, käima templis ja valmistuma patriarhaalse õnnistuse saamiseks.

Olin täielikult muutunud, kuid ei mõistnud seda enne Noorte Naiste laagrit, mil tundsin Püha Vaimu ja avastasin, et mul on tunnistus – selline tunnistus, mis tuletab mulle meelde, et Jumal armastab mind, et Tal on minu jaoks plaan, ja et Ta ei taha, et ma olen üksinda. Tunnistus, mis on nii ere ja tugev, et see muutis mind. Tunnistus, mida jagada ja millega valgustada mitte ainult omaenda, vaid ka teiste teerada. Tunnistus, mis ei karda särada pimedas. ■

Artikli autor elab Mehhikos Baja Californias.

KARTMAT

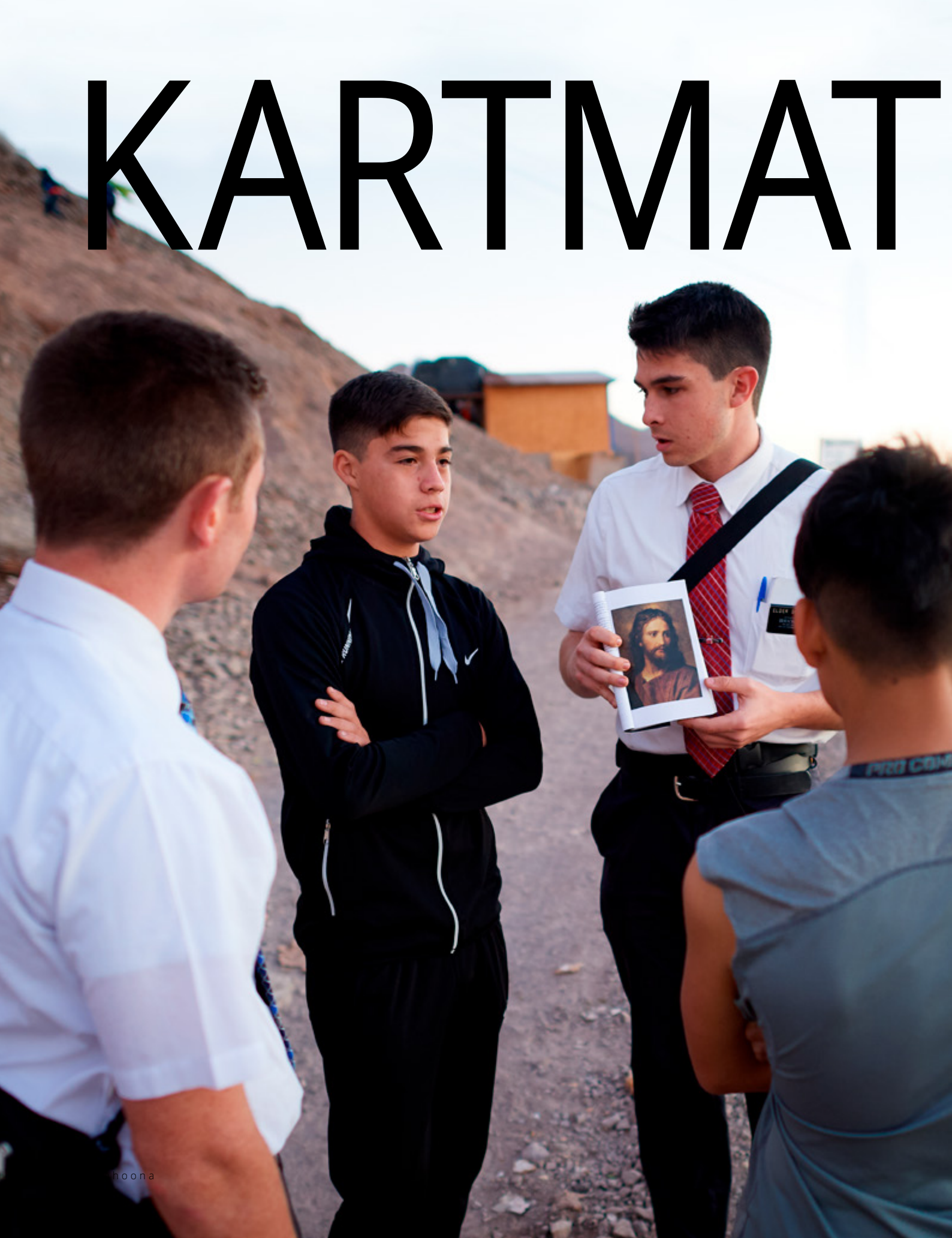

TÕEJAGAJA

Relvastatuna tunnistusega evangeeliumist ja selle õnnistustega pole Fabian lasknud noorel eal takistada endal olemast liikmena vägev ja kartmatu misjonär.

Michael R. Morris
Kiriku ajakirjad

Las Tomases, liivanõlvadele ehitatud kogukonnas, kust avaneb vaade Antofagasta linnale, on päike loojumas. Allpool löövad särama tuled, päev hakkab selles Põhja-Tšiili sadamalinnas õhtusse jõudma.

On laupäevaõhtu ja 13-aastane Fabian H. võiks veeta aega oma sõpradega. Kuid värske Kiriku liige Fabian on otsustanud saata õhtu mööda hoopis koos põhimisjonäridega. Aeg on „aidata Iisraeli kokku koguda"[1].

Kõigi misjonitööle pühendunud liikmete seas, kellega koos Kellen VanNatter ja Jordan Shelton on oma põhimisjonil Tšiilis tööd teinud, on Fabian peajagu üle.

„Kui ta oli vaba, tegi ta meiega väljas misjonitööd," ütleb Kellen. „Suvevaheaja lõppedes oli ta kurb mitte ainuüksi seetõttu, et pidi kooli naasma, vaid ka seetõttu, et tal polnud enam nii palju aega meiega välja minna."

Mitu kuud Kelleni kaaslaseks olnud Jordan lisab: „Kui me koos Antofagastas teenisime, käis Fabian meiega tõenäoliselt väljas neli või viis korda nädalas – iga nädal. Ta oli liikmete seast parim misjonär, kellega oleme kunagi koos töötanud."

Mis paneb üht noort meest klassikaaslaste põlgusele ja võõraste solvangutele vaatamata nii varmalt misjonitööd tegema? Fabiani puhul on vastuseks õnnistused, mida ta on oma perega pärast evangeeliumi vastuvõtmist saanud – õnnistused, mida ta tahab teistega jagada.

„Seletamatu rõõm"

Fabian hakkas kuulama misjonäride õpetusi peagi pärast seda, kui põhimisjonärid ta uksele koputasid. Tal on ikka veel meeles esimene sakramendikoosolek.

„Kui ma saali sisenesin, ei tundnud ma kedagi ja olin seega veidi närvis," ütleb ta. „Kuid tundsin midagi imetabast. Tundsin, et olin olnud Kirikus kuid või isegi aastaid."

„Ta jagab alati *omaenda* isiklikke kogemusi – nagu see, kuidas ta end tundis, kui ta esmakordselt kirikusse

Mõni nädal hiljem, ristimise ajal, „tundsin ma pärast vee alla kastmist ja sealt väljatulemist seletamatut rõõmu. Tundsin end uue inimesena, teades, et järgin Jeesust Kristust ja annan endast parima, et Tema käske pidada."

Kui Fabiani vanemad Leonardo ja Angela, kes polnud abielus, koos oma pojaga misjonäride õpetusi kuulasid, said nad teada templiabielust ja igavesest perekonnast. „Nädal aega hiljem määras mu isa pulmakuupäeva," räägib Fabian. „Mu ema oli väga õnnelik."

Neli kuud pärast Fabiani Kirikuga liitumist läks tema järel ristimisvette Angela. „See oli imeline õnnistus," ütleb Fabian.

Sellele järgnesid kiirelt muud õnnistused. Leonardo, kes oli saanud juba noorena ristitud, sai Kirikus uuesti aktiivseks. Evangeeliumi uurimine muutus nende kodus tähtsaimaks. Pereliikmed said lähedasemaks. Leonardo leidis kindla töökoha. Ja Fabian sai Aaroni preesterluse.

„Mulle meeldib preesterlust hoida, nii et ma saan koguduse liikmetele sakramenti jagada ja aidata neil oma lepinguid uuendada," ütleb Fabian. „Olen eriti rõõmus, kui saan jagada seda oma perele ja mind õpetanud misjonäridele. Kui mu isa jälgib uhke pilguga, kuidas ma sakramenti jagan, teeb see mind väga rõõmsaks."

„See oleks suurepärane"

Fabian alustas liikmemisjonitööd juba enne, kui sai ristitud.

„Mainisin kolmele sõbrale, et saan ristitud. Kaks neist tulid kohale," ütleb ta. „Mulle meeldib jagada evangeeliumi, et mu sõbrad mõistaksid, mida me usume ja mida kirikus teeme, ning et nad võiksid õppida evangeeliumi, saada ristitud ja elada õnnelikumalt. Oleksin väga rõõmus, kui keegi neist saaks ristitud ja temast saaks minu kvoorumi liige. See oleks suurepärane."

Fabianil on Mormoni Raamat koolis kaasas ja ta kannab sõpradele jagamiseks kaasas misjonäride trükiseid. Ta vastab rõõmuga Kiriku kohta esitatud küsimustele ning kutsub sõpru pühapäevastele koosolekutele ja noorteõhtutele. Ja ta ei pelga inimesi tänaval kõnetada ning kutsuda neid, nagu misjonärid on talle õpetanud, Kirikuga tutvuma ja ristimiseks valmistuma.

„Fabian ei hooli sellest, kui keegi peab teda tunnistuse jagamise pärast imelikuks," ütleb Kellen. „Ta teab, et teeb õigesti. Ta teab, et vaimsed asjad on palju tähtsamad kui miski muu."

Jordani sõnul ammutab Fabian tunnistust jagades väge oma usulepöördumisest, armastusest evangeeliumi vastu ja oma õnnistustest.

„Ta nägi, kuidas tema perele tulid õnnistused, ja see inspireeribki teda jagama oma sõpradega evangeeliumi nii vapralt ja otsekoheselt," ütleb Jordan. „Kord tunnistas ta Kirikuga tutvujale, kui suur õnnistus see oli, kui ta vanemad abiellusid, kuid kui raske oli tal oodata neli kuud pärast ristimist oma ema ristimist. Tunded said temast võitu ja ta oli pisarateni liigutatud. Seejärel tunnistas ta, et kui peame käske, kannab Jumal meie eest hoolt."

Pole ime, et Fabiani üks suurimaid eesmärke on saada ka ise pärast gümnaasiumi lõpetamist põhimisjonäriks.

„Tahan jagada tõde nendega, kes seda ei tea," ütleb ta. „Tahan kutsuda neid oma patte maha pesema. Tahan õpetada neile, kuidas nad saavad olla igavene perekond. Tahan kutsuda neid olema õnnelikud praegu ja elama lõputus õnneseisundis pärast seda elu." ■

VIIDE

1. Vt Russell M. Nelson. Iisraeli Lootus. – Ülemaailmne noorte pühalik koosolek, 3. juuni 2018, HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.

läks, ja mida ta tunneb, kui loeb Mormoni Raamatut."

Oma tunnistuse tõttu on Fabian liikmena vägev misjonär.

„Ta pole selline, kes ütleks: „Kuulsin kedagi kirikus seda ütlemas." Selle asemel ta jagab alati *omaenda* isiklikke kogemusi – nagu see, kuidas ta end tundis, kui ta esmakordselt kirikusse läks, ja mida ta tunneb, kui loeb Mormoni Raamatut. See kõik on väga loomulik ja tõeline."

„Mul on alati parem tunne"

Evangeeliumi jagamine toob Fabianile veel ühe õnnistuse.

„Vahel juhtub minuga koolis midagi halba, kuid siis koputavad misjonärid mu uksele ja küsivad, kas tahan aidata neil õpetada," ütleb ta. „Kui olen nendega välja läinud, on mul tunne, nagu mul polekski enam probleeme. Mul on alati parem tunne, kui lähen nendega välja, loen koos nendega pühakirju ja aitan neil evangeeliumi jagada. Evangeeliumi ja oma pöördumisloo jagamine tugevdab mu tunnistust. Ja evangeeliumi õpetamine võimaldab mul olla teistele, sealhulgas oma väiksele õele eeskujuks."

Fabian valmistub misjonitöiseks õhtuks koos vanem Kellen VanNatteri (ülal keskel) ja vanem Jordan Sheltoniga (ülal paremal).

MITTE MISKI MUU POLE NII TÄHTIS

„Mu kallid erakordsed noored, teid saadeti maa peale just sel ajal, kõige olulisemal ajal maailma ajaloos, et saaksite aidata Iisraeli kokku koguda. *Mitte miski muu,* mis maa peal praegu aset leiab, pole nii tähtis kui see. *Mitte millelgi muul* pole kaalukamaid tagajärgi. Absoluutselt *mitte millelgi*.

Iisraeli kogumine peaks tähendama teie jaoks *kõike*. See *ongi* see missioon, mille jaoks teid maa peale saadeti."

Russell M. Nelson. Iisraeli Lootus. – Ülemaailmne noorte pühalik koosolek, 3. juuni 2018. HopeofIsrael.ChurchofJesusChrist.org.

„Kuidas leida heade käitumisnormidega sõpru?”

„Kristlike sõprade kaastunne mõjutab meid sügavalt ja muudab meie elu. Meil oleks hea meeles pidada, et Issand saadab sageli „õnnistusi ülevalt teiste armastuse kaudu”.”

Vanem Joseph B. Wirthlin (1917–2008) Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist, 1997. a sügisene üldkonverents.

Võtmeks on lahkus

Olge nende vastu armastav ja lahke. Näidake neile, et hoolite neist ja nende õnnest. Kui nemad ei ole hoolivad ja lahked, siis arvatavasti ei soovi te seda sõprust edendada.

Madi B., 15, Arizona, Ameerika Ühendriigid

Jaga evangeeliumi

Võite leida heade käitumisnormidega sõpru misjonäridega õpetamas käies. Misjonärid tunnevad noori, kes vajavad Kirikus sõpra.

Vanem Quintanilla, 20, Barbadose Bridgetown misjon

Palveta oma sõprade eest

Ma palvetan palju, et teada, kas mul on õiged sõbrad, kes aitavad parandada minu käitumisnorme ja minu tunnistust Jeesusest Kristusest.

Imanol M., 18, Chihuahua, Mehhiko

Jumal aitab teid

Olen leidnud, et saan kõige paremaid tulemusi siis, kui otsin inimesi, kelles särab Kristuse valgus. Taevane Isa teab teie soove ja kui te teete oma osa, siis Ta vastab teie palvetele.

Olivia T., 18, Utah' osariik, Ameerika Ühendriigid

Elage oma käitumisnormide järgi

Olge oma käitumisnormide järgi elades eeskujuks. Ja kui teil on sõpru, kes ei järgi samu käitumisnorme, siis näidake neile, et nad on Jumala silmis erilised. Jeesus armastas kõiki ja õpetas neid järgima Tema teed.

Bernard B., 19, Palawan, Filipiinid

Vastused on mõeldud selleks, et pakkuda tuge ja nõu. Tegemist pole Kiriku ametliku õpetusega.

Mida sina arvad?

„Kuidas saada üle üksindustundest?"

Saatke oma vastus ja soovi korral ka kõrge resolutsiooniga foto 15. novembriks 2019 aadressil liahona.ChurchofJesusChrist.org (klõpsake „Submit an Article or Feedback").

Vastuseid võidakse pikkuse ja selguse huvides toimetada.

Milline on Kiriku seisukoht seoses looduskeskkonnaga?

Meie vaates keskkonnale on võtmesõnaks *majapidaja.* See ei tähenda, et maa on inimeste omand ja nad võivad seda ekspluateerida, kuidas heaks arvavad, vaid me oleme vastutavad selle eest, kuidas kasutame maa ressursse (vt ÕL 104:13–15). Kuigi „selles on rohkem kui küllalt" (ÕL 104:17), soovib Jumal, et kasutaksime maa varusid arukalt (vt ÕL 59:20).

Jumal lõi maa ja kuulutas, et Tema loodu on „väga hea" (vt 1Ms 1:1, 31). See maa loodi, et vastavalt Tema päästmisplaanile võiksid sellel elada Jumala lapsed. Maa pühitsetakse ja saab selestilise auhiilguse (vt ÕL 88:18–19).

Jumal ei teinud maad vaid kasulikuks, vaid ka kauniks. Kõik asjad maa peal „on tehtud inimese heaks ja temale kasutamiseks, nii meeldima silmale kui ka rõõmustama südant" ning ka „hinge värskendamiseks" (ÕL 59:18–19).

Me peaksime austama Jumalat, hinnates Tema loomingut, väljendades selle eest tänu ja püüdes hoida seda kaunina. Me peaksime hoidma ressursse, kaitsma loodust ja vältima saastamist ja raiskamist.

Meie usu peamine nurgakivi

President Gordon B. Hinckley (1910–2008)
Kiriku 15. president

Igas uues templis toimub meil nurgakivitseremoonia, mis lähtub muistsest tranditsioonist. Enne betooni laialdast kasutamist laoti ehitiste alusmüürid suurtest kividest. Kaevati süvend ja kividest laoti vundament. Alusmüüri laoti esialgu ühes suunas kuni nurgakivini; seejärel keerati ümber nurga ja rajati müür järgmise nurgani, kuhu asetati järgmine kivi, sealt mindi edasi kuni järgmise nurgani ja sealt tagasi alguspunkti. .. Viimast kivi hakati kutsuma peamiseks nurgakiviks ja selle paigaleseadmist hakati pidustustega tähistama. Kui see nurgakivi oli paika pandud, võis alusmüürile hakata hoonet ehitama. Sellest lähtus ka analoogia, mida Paulus kasutas Kirikut kirjeldades:

„Nii ei ole te siis mitte enam võõrad ega majalised, vaid pühade kaaskodanikud ja Jumala kodakondsed,

rajatud apostlite ja prohvetite alusele, kus Kristus Jeesus ise on nurgakivi,

milles kogu hoone on kokku liidetud ja kasvab pühaks templiks Issandas." (Ef 2:19–21)

Meil on nurgakivid, millele Issand rajas ja ehitas selle suure viimse aja Kiriku, mis on üheks „kokku liidetud". Need nurgakivid on selleks tööks äärmiselt vajalikud, see seisab nendel, on nendele ankurdatud. [Kuid] ma mainisin peamist nurgakivi, keda me austame kui Issandat Jeesust Kristust. ..

Tema on selle Kiriku, mis kannab Tema nime, Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku, peamine nurgakivi. Ei ole antud ühtki muud nime, kelles meid päästetakse (vt Ap 4:12). Tema on meie igavese õndsuse alustaja, igavese elu andja (vt Hb 5:9). Temale ei ole võrdset. Ei ole kunagi olnud. Ega saa kunagi olema. Tänatud olgu Jumal oma Armastatud Poja anni eest, kes andis oma elu, et me võiksime elada, ja kes on peamine meie usu ja oma Kiriku vankumatu nurgakivi. ■

1984. a sügisese üldkonverentsi kõnest.

JAVIER ARRÉSI ILLUSTRATSIOON

Kiriku neli nurgakivi

President Gordon B. Hinckley tunnistas, et Jeesus Kristus on meie usu peamine nurgakivi.

Ta õpetas samuti, et on veel teised nurgakivid, millele Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik on ehitatud.

Issand Jeesus Kristus

Meie Issand ja Päästja. Peamine nurgakivi, millele meie usk ja Kirik on ehitatud.

Esimene nägemus

Avas imelise taastamistöö.

Mormoni Raamat

Kõneleb prohvetite häälega kui hääl põrmust, tunnistades inimkonna Päästjast.

Preesterlus

Selle väe ja volitusega tegutsevad inimesed Jumala nimel, tehes Tema kuningriigi tööd.

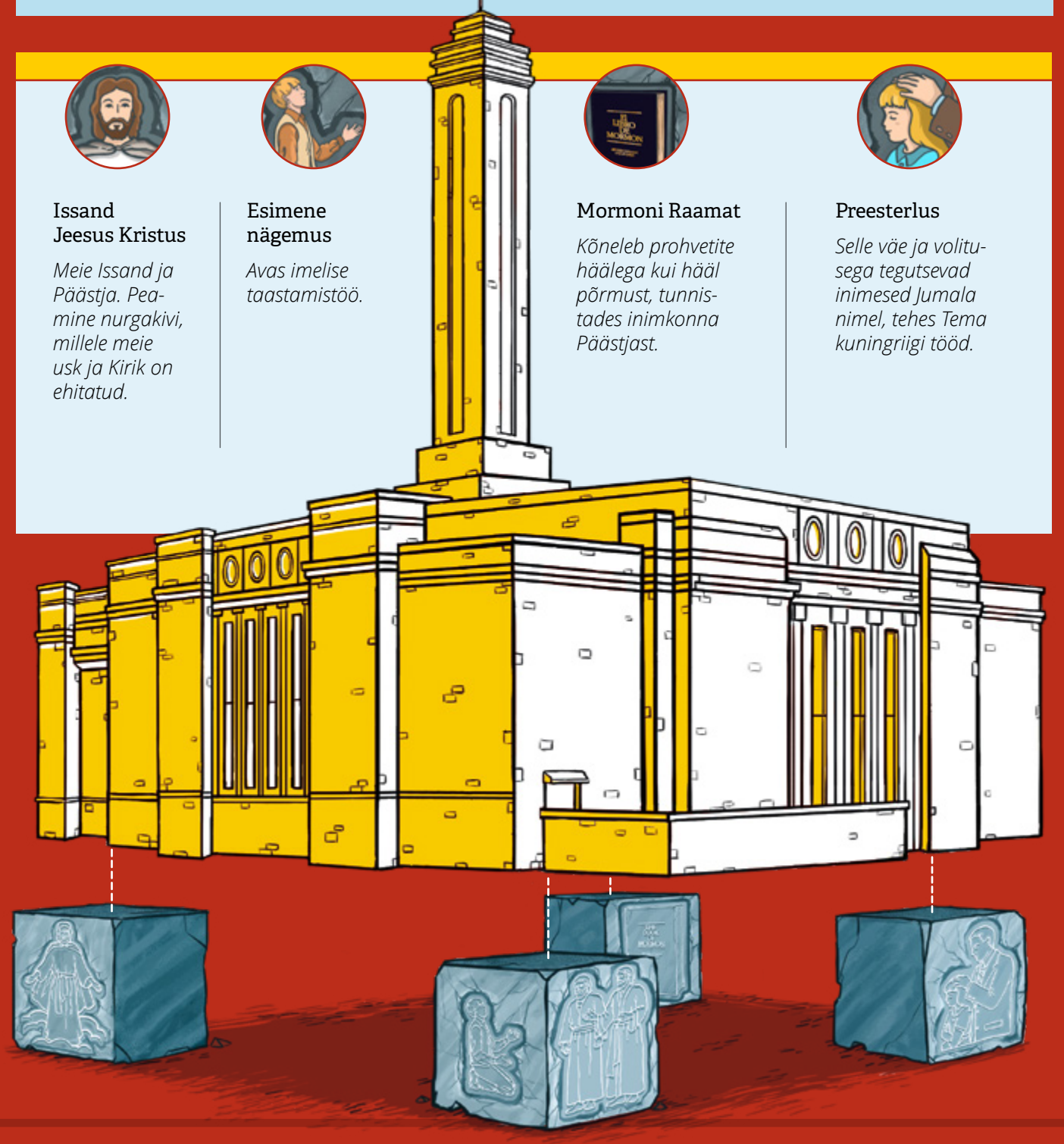

NOORTELE TÄISKASVANUTELE

KAS TEIE POTENTSIAALSEL ABIKAASAL ON PROBLEEME PORNOGRAAFIAGA?

Võite leida lootust ja abi. Lugege, kuidas minna edasi lootuses ja usus.

42

NOORED

HEADE SÕPRADE MÕJU

52–57, 62

TULE, JÄRGNE MULLE

EFESLASTELE 2: MIS ON KIRIKU NURGAKIVID?

64

4 02186 10124 1 ESTONIAN

VIIMSE AJA PÜHADE
JEESUSE KRISTUSE
KIRIK

Oktoober 2019

Sõbrake

Tervitused
Kongo Demokraatlikust Vabariigist!
Vt lk S4–S7

Liahoona ajakirja lastele mõeldud osa. Välja andnud Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik.

President Dallin H. Oaks
Esimene nõuandja Esimeses Presidentkonnas

Armastage teisi, nagu Jeesus meid armastab

Jeesus andis oma jüngritele tähtsa käsu: „[Armastage] üksteist, nõnda nagu mina teid olen armastanud" (Jh 15:12). Kristuse järgijatena peaksime elama koos teistega rahumeelselt. See tähendab ka inimesi, kes ei usu meiega ühtemoodi.

Järgnevalt on toodud mõned viisid, kuidas võime armastada teisi, nagu Päästja meid armastab:

- **Ole lahke inimeste vastu, kes teistest erinevad.**
- **Näita austust nende tõekspidamiste vastu.**
- **Ära kunagi kedagi kiusa ega solva.**
- **Ole hea kuulaja.**
- **Ole viisakas. Ära vaidle vihaselt.**
- **Seisa õige eest.**
- **Räägi teistele evangeeliumist alandlikul viisil. Kõnele tõtt armastuses (vt Ef 4:15).**

Meie Päästja käsk armastada üksteist, nagu Tema meid on armastanud, on arvatavasti meie kõige suurem proovikivi. Ma palvetan, et püüaksime näidata armastust kõiges, mida teeme. ●

Kohandatud 2014. a sügisese üldkonverentsi kõnest „Teiste armastamine ja elamine erinevustega".

Prohvetid ja apostlid

Pühakirjad ütlevad, et Kirik on „rajatud apostlite ja prohvetite alusele, kus Kristus Jeesus ise on nurgakivi" (Ef 2:20). See tähendab, et tänapäeval juhib Jeesus Kristus Kirikut prohvetite ja apostlite kaudu.

Värvi pilt inimestest, kes üldkonverentsil kõnelevad. Või värvi neid pärast konverentsi, kui räägid perele oma lemmikkõnedest. Värvi ära üks süda iga kord, kui kuuled kedagi mainimas Jeesuse Kristuse nime. Ta armastab teid!

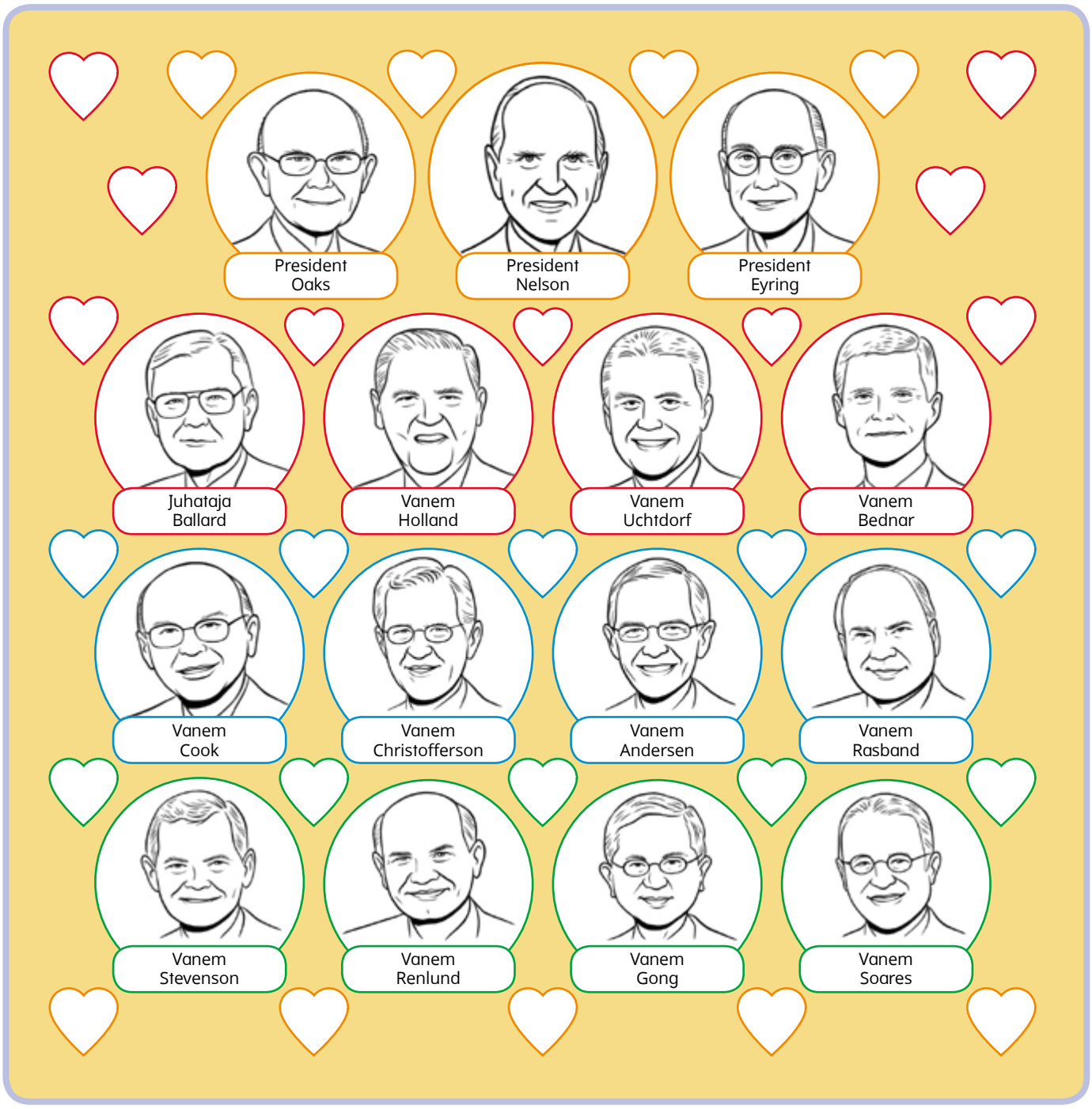

JARED BECKSTRAND/ILLUSTRATSIOON

See lehekülg toetab raamatu „Tule, järgne mulle – isiklikuks ja peres kasutamiseks" lk 155.

Vaid palve kaugusel

Prodi kartis uuesti uinuda. Mis siis, kui ta näeb taas halba und?

Lucy Stevenson
Kiriku ajakirjad

„Palveta! .. Ta kuuleb!”
*(*Laste lauluraamat, *lk 6)*

Prodi tõusis voodis istuli. Tema süda tagus rinnus.

Vihm trummeldas katusel ja tema istus pimeduses. Ta kuulis, kuidas vesi tema akna all kasvavalt kõrv-viigipuult tilkus, õhk oli niiske ja soe. Prodi hingas sügavalt sisse ja püüdis lõdvestuda. See oli kõigest uni.

Ta roomas voodist välja ja piilus oma vanemate tuppa. Mamma ja papa magasid rahulikult. Ka tema väike õde Célia oli oma voodis kerra tõmbunud. Kõik oli hästi. Tema pere oli väljaspool ohtu.

Prodi ronis tagasi voodisse ja püüdis uuesti uinuda. Ta vähkres mõnda aega ja siis vähkres veel natuke. Ta teadis, et tema unenägu ei olnud tõeline, kuid see oli olnud väga hirmutav! Kuigi ta oli väsinud, kartis ta uuesti uinuda. Mis siis, kui ta näeb taas halba und?

Prodi lebas selili ja vaatas lakke. Ta püüdis mõelda rõõmsaid mõtteid. „Taevane Isa, kas mind kuuled Sa ja minu palveile kas tõesti vastad ka?” Prodi tundis, kuidas soe tunne temas võimust võttis, kui ta oma Algühingu lemmiklaulu sõnadele mõtles. Õde Kioska oli neile õpetanud, et Taevane Isa valvab neid alati. Nad võisid igal ajal ja igas kohas Tema poole palvetada.

Prodi teadis, mida teha. Ta ronis voodist välja ja põlvitas, et palvetada.

„Kallis Taevane Isa,” palvetas ta, „mul on suur hirm. Palun kaitse minu perekonda. Ja palun aita mul uuesti uinuda ja enam mitte halba und näha.”

Prodi lõpetas palve ja ronis tagasi voodisse. Tema keha lõdvestus ja tema meel tundis rahu. Peagi ta uinus.

Hommikul ärkas Prodi sooja päikesepaiste peale, mis aknast sisse säras. Ta kuulis köögist pottide kolinat ja leidis sealt oma mamma. Célia istus laua taga ja sõi hommikust. Mamma soojendas ka talle toitu.

„*Bonjour,*” tervitas mamma. Kuidas sa magasid?”

„Ma nägin väga hirmutavat und,” rääkis Prodi. „Aga ma palvetasin. Ja Taevane Isa aitas mul mitte karta.”

„Küll on kahju, et sa halba und nägid,” ütles mamma. Ta kallistas Prodit kõvasti ega lasknud temast tükk aega lahti. „Aga mul on hea meel, et sa palvetasid. Paistab, et Taevane Isa tõepoolest aitas sind.”

„Ta aitas,” tõdes Prodi. „Ma suutsin taas uinuda ega näinud enam halba und.” Prodi tegi mammale kõva kalli. Ta oli rõõmus, et vaatamata sellele, kui suurt hirmu ta tunneb, on Taevane Isa vaid palve kaugusel. ●

Pööra lehte, et tutvuda poisiga sellest loost!

KATIE PAYNE'I ILLUSTRATSIOON

Tervitused Kongo Demokraatlikust Vabariigist!

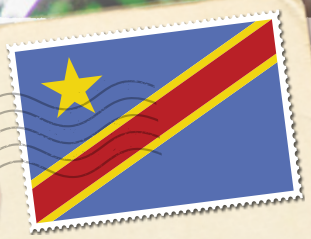

Tere! Me oleme Margo ja Paolo!

Me külastame Kongo Demokraatliku Vabariiki ehk Kongo DV-d.

Kongo DV
asub Kesk-Aafrikas. Seal elab ligikaudu 80 miljonit inimest.

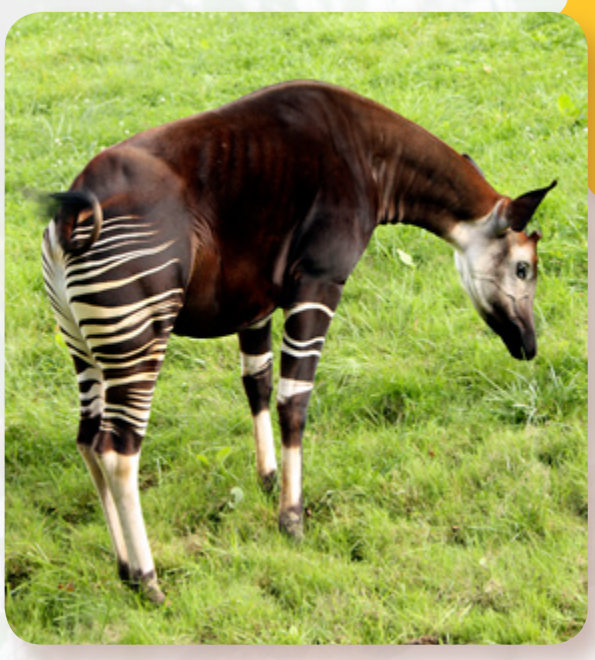

Suur osa Kongo DV-st on kaetud vihmametsaga. See on koduks kõiksugu huvitavatele loomadele, nagu elevandid, gorillad ja ninasarvikud. Seda looma kutsutakse okaapiks.

Kongo DV on tuntud kauni pärimuskunsti poolest, milleks on näiteks puunikerdused, punutud korvid ja maskid.

Kongo DV-s räägib enamik inimesi kirikus prantsuse keelt. See on ametlik riigikeel. Kuid Kongo DV-s räägitakse veel 250 teist keelt.

Meie kiriku misjonärid hakkasid õpetama Kongo DV rahvast aastal 1986. Nüüdseks kuulub Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirikusse pea-aegu 60 000 sealset inimest.

Sel aastal sai Kongo DV oma esimese templi! Sealsed Kiriku liikmed on väga elevil, et nende riigis on tempel.

Suur tänu, et koos meiega Kongo DV-d tundma õppisite. Kohtumiseni järgmisel korral!

KATIE MCDEE ILLUSTRATSIOON

Saage tuttavaks mõne meie sõbraga Kongo DV-st!

„Ühel pühapäeval oli terve linn sõdureid täis ja mu vanemad ütlesid, et me ei saa kirikusse minna. Ütlesin vanematele, et peaksime vähemalt sakramendikoosolekule minema. Näitasime koos usku ja läksime kirikusse, et Issanda päeva austada."

Prodi K., 7-aastane, Kinshasa, Kongo Demokraatlik Vabariik

„Mulle meeldib teisi abistada. Ühel päeval oli üks minu klassi laps vahetunnis õnnetu, kuna tal polnud midagi süüa. Läksin tema juurde ja jagasin oma toitu."

Célia Tshidibi K., 5-aastane, Kinshasa, Kongo Demokraatlik Vabariik

Kas sina oled pärit Kongo Demokraatlikust Vabariigist? Kirjuta meile! Soovime sinult kirju saada. Vaadake lehekülge S24.

Ma ei taha olla teistsugune!

Eliza Broadbent
(Põhineb tõestisündinud lool)

„Hingede väärtus on Jumala silmis suur.” (ÕL 18:10)

Mika oli alati tantsutrenni oodanud. Talle meeldis kuulata muusikat. Talle meeldis harjutada liblikhüpet, et see õigesti välja tuleks. Ja eriti meeldis talle, kui kogu rühm koos liikus. Seda tehes näisid kõik tantsijad ühtemoodi. Tundus, nagu polekski ta ainuke, kel on Downi sündroom.

Täna õppisid nad uut tantsusammu. Mika jälgis, kuidas ta õpetaja õhku hüppas. Ta jälgis, kuidas teised tüdrukud hüpet proovisid. Mõni sai sellele kohe pihta. Mõni pidi mõned korrad katsetama. Mika proovis üha uuesti, kuid see ei tulnud tal välja.

„Õpetaja, kas te aitaksite mind?” palus Mika.

Tema kõrval olev tüdruk silmitses teda ja nõjatus siis oma sõbra poole. „Miks ta niimoodi räägib?” sosistas ta. Mõlemad tüdrukud pöörasid ringi ja jäid Mikat vaatama.

Mika ei rääkinud kogu tee trennist koju ühtegi sõna.

Kui nad koju jõudsid, sõtkus ema köögis tainast. Ta põsk oli jahune. Vahel ajas see Mikat naerma. Kuid täna kukutas ta oma koti põrandale ja vajus laua ääres olevale toolile.

„Kuidas tantsutrennis läks?" küsis ema.

„Kohutavalt," ütles Mika. „Palusin abi ja üks tüdruk ütles, et ma räägin veidralt. Ja siis ta vahtis mind." Mika heitis pilgu maha. „Ma ei taha enam tantsima minna."

„Oi, Mika!" ütles ema. „Mul on nii kahju. Meile isaga meeldib su tantsu vaadata. Me oleme nii uhked selle üle, kui kõvasti sa tööd teed!"

Mika tundis, kuidas tal tulevad pisarad silma. „Mulle ei meeldi, et mul on Downi sündroom. Mulle ei meeldi, et mul on teistsugune nägu. Ma soovin, et mul poleks nii raske uusi asju õppida. Ma pean isegi rääkimist harjutama!"

Isa istus Mika kõrvale ja pani käe talle ümber. „Mika, me armastame sind *nii palju*. Me ei muudaks sinu juures midagi."

Kuid Mika raputas vaid pead ja mattis oma näo käte vahele. „Ma ei taha olla teistsugune! Tahan, et Downi sündroom minu seest ära võetaks!"

Ema ja isa ei öelnud mõni hetk sõnagi.

„Mulle tuli üks mõte," ütles ema. Mika piilus käte vahelt. „Palveta ja küsi Taevaselt Isalt, mida *Tema* sinust arvab!"

Mika mõtles selle üle. Talle meeldis öelda palveid. Ta noogutas aeglaselt. „Kas sa paneksid need küsimused kirja, et mul oleks meeles, mida küsida?"

Ema pani küsimused kirja. Mika võttis paberi ja läks oma tuppa palvetama.

Kui ta mõne minuti pärast kööki tuli, säras ta nägu nagu lambipirn. „Taevane Isa vastas!" ütles ta.

„Mida Ta ütles?" küsis ema.

„Ta ütles: „Mika, ma armastan sind just sellisena, nagu sa oled,"" sõnas tüdruk. „Ja Ta ütles seda VALJU häälega!"

Järgmisel nädalal ei muretsenud Mika trennis, mida teised tüdrukud tema Downi sündroomist mõtlevad. Selle asemel märkas ta üht teist tüdrukut, Sarat, kes paistis kurvastavat. Ka Saral oli raskusi mõnede uute harjutuste õppimisega.

Koju jõudes otsustas Mika kirjutada Sarale kirja. Ta joonistas palju südameid. Ema aitas teda õigekirjaga.

„Kallis Sara," kirjutas Mika. „Sa oled suurepärane tantsija. Tahan olla sinu sõber. Mul on hea meel, et sa oled mu tantsutrennis!"

Mika ei suutnud ära oodata, millal ta saab kirja Sarale anda. Ta tahtis, et ka Sara tunneks end tantsutrennis õnneliku ja armastatuna. ●

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

MARYN ROOSI ILLUSTRATSIOON

Vanem Stevenson külastab Tšiilit

Vanem Gary E. Stevenson ja õde Lesa Stevenson reisisid koos president Russell M. Nelsoni ja õde Wendy Nelsoniga Tšiilisse ühele väga tähtsale üritusele. Concepcióni linnas pühitseti uus tempel!

Lapsed tulid koos oma vanematega, et kuulda president Nelsoni erilist palvet, et templit pühitseda.

Laura ja Alicia O. aitasid paigaldada viimast kivi templi välisosale. Seda kutsutakse templi nurgakiviks. Seejärel oli tempel pühitsemiseks valmis.

See kaunis tempel on teine tempel Tšiilis ja 18. tempel Lõuna-Ameerikas.

Tšiilis leiab aset palju maavärinaid. Tšiili Concepcióni templil on eriline vundament, et see maavärinas kahjustada ei saaks.

„Täna oli täiesti taevalik tunne."

Nüüd saavad väärilised Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku liikmed siseneda templisse ja saada pitseeritud oma peredega ning teenida templis ristimisi tehes.

ÜLEMINE, PAREMPOOLNE JA ALUMINE FOTO JEFFREY D. ALLREDI POOLT, *DESERET NEWS*

Vanem Renlund külastab lapsi

Vanem Dale G. Renlund külastab mitmeid paiku koos oma abikaasa, õde Ruth L. Renlundiga, et aidata inimestel õppida Jeesusest Kristusest. Ta peab kõnesid ja räägib misjonäridega. Kuid kus ta ka ei käi, meeldib talle kõige enam kohtuda lastega ja nende kätt suruda. Mõnikord külastab ta isegi Algühingut.

Peruus

Jaapanis

Boliivias

Lõuna-Koreas

„Kas soovid teada saladust? *Sõbrake* on minu lemmik kirikuajakiri. Ma loen seda alati esimesena!"

Vanem Renlund soovib, et lapsed kõikjal teaksid, et Taevane Isa neid tunneb ja armastab.

Valge peakate Florence'ile

Jordan Monson Wright
(Põhineb tõestisündinud lool)

Kolmeteistaastane Florence Onyejekwe saabus Nigeerias Onitsha linna rahvarohkel turuplatsil oma tavalisse paika. Tänav oli täis müüjaid, kes hüüdsid toimekaid ostlejaid. Naised kõndisid, püüdes kompsusid pealael tasakaalus hoida. Kätte oli jõudnud koolivaheaeg ja Florence teadis, et ta sõbrad tunnevad koolivabast ajast rõõmu. Kuid Florence veetis oma koolivaheaja siin turul raudrohtu müües. See oli ta ainus võimalus õppemaksu jaoks raha teenida.

Florence siiski ei nurisenud. Tema ema veetis turul iga päev pikki tunde ja müüs maguskartulit, et perele süüa osta. Ema tegi kõvasti tööd. Mõlemad vanemad tegid. Kuid ilma hariduseta polnud neil eriti midagi peale hakata. Florence'il hakkas algkool läbi saama. Kui ta saaks kooliskäimist jätkata, võiks ta saada hea palgaga töökoha ja oma perekonda aidata.

Koju naastes nägi Florence oma vanemaid ja küsis: „Mida te arvate, kas ma saaksin minna põhikooli? Ja võib-olla ülikooli?"

Mama vaatas Nnami (isa) poole ja raputas pead. „Ülikool maksab palju rohkem, kui meil on," ütles Nnam. Florence põrnitses oma jalanõusid. Ta ei tahtnud, et Mama ja Nnam näeksid tema pettumust.

Mõned päevad hiljem läks Florence haiglasse ravimite järele. Haiglas toimus peaaegu sama vilgas tegevus kui turul, üksnes mitte nii kärarikas. Florence silmitses õdesid nende valgetes tärgeldatud peakatetes. Ta kujutas ette, kuidas ka tema sellist vormi kannab ning suures haiglas haigeid aitab ja imikute eest hoolitseb. Võib-olla võiks *temast* saada õde.

Florence teadis, et ta vanematel on õigus – hariduse omandamine on raske. Kuid Florence'i jaoks polnud töö võõras. Ta otsustas üritada.

Ükskõik kui palju majapidamistöid pidi Florence päeva jooksul tegema, leidis ta ikka

aega õppimiseks. Ta läbis põhikooli katsed ja Nnam laenas piisavalt raha, et ta saaks õppima minna. Hiljem sai Florence teada, et riik aitab tasuda õendusõppe eest. Tema unistus oli käeulatuses!

Kuid kui saabus aeg õenduse õppimiseks, lõi Florence veidi kahtlema. Mis saab siis, kui see on liiga raske? Mis saab siis, kui ta tunneb üksildust? Florence langetas pea ja palvetas: „Kallis Jumal! Palun anna mulle jõudu õendust õppima minna ja kõvasti tööd teha!"

Õenduskoolis õppis Florence, kuidas anda rohtu ja hoida instrumente pisikutest puhastena. Mõnikord tema patsientide tervis paranes, kuid mõnikord ei paranenud. Florence palvetas sageli, et ta suudaks olla vapper. Pärast kolme pikka aastat sai Florence lõpetades kursuse parima õpilase diplomi. Tema unistus oli täitunud! Ta sai kanda valget õepeakatet *ja* teenis piisavalt, et oma perekonda aidata.

Aastaid hiljem külastas Florence ühte pisikest kogudust Ghanas Accra misjonil. Tema abikaasa Christopher

Chukwurah oli seal misjonijuhataja. Florence kohtas seal koguduses lapsi, kes ei saanud alati koolis käia. Nad polnud kindlad, mida oma tulevikuga peale hakata. Neid nähes meenus Florence'ile omaenda lapsepõlv. „Mida saaksin ma öelda, et neid aidata?" palvetas Florence salamisi.

Seejärel tundis ta selget õhutust: räägi neile oma elust.

Florence mõtles oma elu üle järele. Ta oli töötanud Nigeeria ja Ameerika Ühendriikide haiglates. Ta abiellus tubli mehega ja nad leidsid üheskoos Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kiriku. Ta oli saanud emaks. Nüüd aitas ta misjonäridel olla terved ja teha tublisti tööd. Taevane Isa oli aidanud tal õeks saada. Ta oli aidanud teda palju enam, kui ta oli ette kujutanud. Ta saaks aidata ka neid lapsi.

Florence silmitses lapsi ja naeratas. „Kas teate neid valgeid peakatteid, mida õed kannavad? Mina nägin sellist peakatet ja otsustasin saada õeks …" ●

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Michigani osariigis.

ARTHUR LINI ILLUSTRATSIOONID

See pilt on Florence'ist, kui ta oli lõpuks saanud omaenda valge peakatte!

Brooklyn P., 9-aastane, Ameerika Ühendriigitest Utah' osariigist

Eelmisel aastal laenutasin raamatukogust raamatu tüdrukust, kes hakkas blogi pidama. Ma arvasin, et see on tore raamat, sest peategelane oli minuvanune ja minu ema on blogija. Seega arvasin, et suudan selle raamatuga suhestuda.

Olin lugenud vaid mõned leheküljed, kui tüdruk raamatus Issanda nime vääralt kasutas. Ma ei tundnud end väga hästi pärast selle osa lugemist. Kuid jätkasin lugemist, lootes, et see oli vaid ühekordne apsakas. Lugesin veel mõne lehekülje ja ta ütles seda jälle.

Ma läksin ja rääkisin loetust emale. Ma ei teadnud, kas peaksin lugemist jätkama või mitte. Ema ütles, et see on minu valik. Kuid ta nõustus, et poleks hea, kui ma lugemist jätkan, kui see tüdruk ütleb asju, mille kohta me teadsime, et need ei ole õiged. Minu ema ütles, et eriti halb on see, et ta Issanda nime asjata suhu võttis.

Ma mõtlesin, et vaatan, kas seda veel juhtub, ja lehitsesin raamatut. Leidsin, et selle tüdruku jaoks oli Issanda nime väärkasutamine tavapärane. Otsustasin raamatu raamatukogusse tagasi viia ilma seda rohkem lugemata.

Tundsin kurvastust, et raamatu autor Issanda nime väärkasutas. Kuid pärast raamatu tagastamist tundsin, et olin teinud õige otsuse. Teadsin, et järgin „Minu evangeeliumistandardeid" oma raamatust „Usk Jumalasse", mis õpetab: „Ma loen ja vaatan asju, mis on Taevasele Isale meelepärased." Ma tean, et peame kasutama Taevase Isa ja Jeesuse Kristuse nimesid aupaklikkusega. ●

Kas peaksin edasi lugema?

CONSTANZA BASALUZZO ILLUSTRATSIOON

Ma suudan kõik Kristuses, kes mind teeb vägevaks

(vt Fl 4:13).

ANDY ELKERTONI ILLUSTRATIOON

Õde
Joy D. Jones
Algühingu
üldjuhataja

Templi väljakutse

„Laste südamed pöörduvad nende isade poole” (ÕL 2:2).

Ühel pühapäeval külastasime koos nõuandjatega Kiriku koosolekut. Kõnelesime templist ja erilistest asjadest, mis seal toimuvad. Pärast koosolekut tuli minu juurde 12-aastane Colby ja surus mu kätt. Me rääkisime templist. Seejärel esitasin talle väljakutse leida esivanema nimi ja see templisse viia.

Veidi aja pärast sain Colbylt kirja. Ta kirjutas mulle järgmist:

„Ma läksin koju ja leidsin uue nime. Tuleb välja, et ma leidsin oma kolmanda vanavanaisa!

Mõne aja pärast läksin templisse ja sain tema eest ristitud. See oli väga eriline, sest minu vend sai mind ristida ja minu isa sai mind vanavanaisa eest Kiriku liikmeks kinnitada.

Tundsin südames sooja tunnet, mis tõi rahu. Tunnen, et see, mida ma oma vanaisa eest tegin, oli väga hea, sest nüüd võib ta minna selestilisse kuningriiki ja elada koos oma perega. Tundsin end hästi terve ülejäänud päeva.

Samuti sain teada, et keegi ei tea, kes on minu kolmanda vanavanaisa vanemad, seega võin ka nende nimed üles otsida ja templisse viia!”

Milline imeline eeskuju Colby on! Vaatamata sellele, kui vana sa oled, võid olla oma perele ja sõpradele eeskujuks. Võid jagada evangeeliumi kõigiga, keda tunned – isegi oma esivanematega! ●

ALISA HAGGARDI ILLUSTRATSIOON

Näita ja räägi

Üldkonverents toimub sellel kuul! Järgnevalt on toodud mõned asjad, mis lastele üldkonverentsi juures meeldivad.

Mulle meeldib kuulata lugusid ja koorilaulu. Samuti meeldib mulle kuulata tähendamissõnu, mida nad õpetavad.

Yuri H., 8-aastane, Taiwanist Taoyuanist

Mulle meeldib prohvetit kuulata, kuna Issand räägib tema kaudu.

Andrés C., 12-aastane, Colombiast Valle del Caucast

Mulle meeldib konverentsi vaadata, kuna mulle meeldib kuulda prohvetite õpetusi ja veeta aega pere seltsis.

David J., 9-aastane, Guatemalast Sololást

Abel C. ja Tina S., 10- ja 9-aastane, Libeeriast Bongi maakonnast, on vend ja õde. Abelile meeldib konverents, kuna seal saab iga aasta toetada prohvetit Kiriku presidendina. Tinale meeldib, kui prohvet räägib templitest.

Anna B., 10-aastane, Indiast Maharashtrast vaatas konverentsi koos emaga. Tema võtab igale konverentsile kaasa päeviku ja pastakad, et kirjutada üles kuuldud tunnistused ja sõnumid.

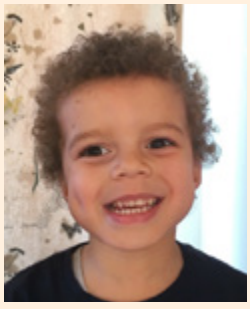

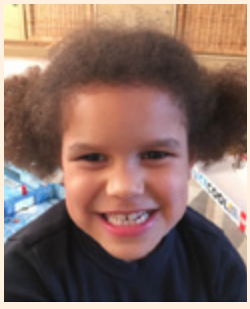

David ja Juliana M., 4- ja 6-aastane, Lõuna-Hollandist täidavad 15 kaussi maiustustega ja panevad iga kausi külge erineva apostli või Esimese Presidentkonna liikme pildi. Kui üks apostlitest kõneleb, söövad nad sellest kausist!

TAUST: GETTY IMAGES

Issanda teenimine hispaania keeles

Jennifer Maddy
(Põhineb tõestisündinud lool)

Kujutage ette, et sõber annab teile parima raamatu, mida ta on iial lugenud. Te avate raamatu … ja avastate, et ei oska seda lugeda. See on võõras keeles! Mida te teeksite?

Kiriku algusaastatel trükiti Mormoni Raamatut ainult inglise keeles. President Brigham Young kutsus kaks misjonäri jutlustama evangeeliumi Mehhikos ja tõlkima Mormoni Raamatut hispaania keelde. Kuid nad vajasid selle tegemiseks abi. Neil polnud aimugi, et teisel pool ookeani on Jumal ette valmistanud mehe, kes sai neile vajalikku abi anda.

Meliton Gonzalez Trejo oli pärit jõukast Hispaania perekonnast. Ta oli olnud koolis hea õpilane ja sai Hispaanias sõjaväeohvitseriks. Ta oli tundnud alati huvi religiooni vastu, kuid miski, mida ta leidis, ei tundunud õige. Ühel päeval kuulis ta teist ohvitseri rääkimas inimestest, kes kutsuvad end „pühadeks". Nad kuulusid Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirikusse ja Jumala prohvet oli juhatanud nad Ameerika Ühendriikides paiknevatesse Kaljumägedesse. Meliton tundis tugevat soovi nendega kohtuda. Ta liitus Filipiinidele ekspeditsioonile lähetatud väeosaga, lootes, et jõuab hiljem Ameerika Ühendriikidesse. Kuid Meliton oli tööga nii hõivatud, et pühade külastamine ei tundunud enam nii oluline.

Siis aga jäi Meliton raskelt haigeks. Talle meenus, miks ta oli tulnud Filipiinidele, ning ta palvetas ja küsis Jumalalt, mida peaks tegema. Sel ööl nägi Meliton erilist unenägu. Ta teadis, et peab lahkuma Kaljumägedesse.

Kui Meliton paranes, jätkas ta teekonda Ameerika Ühendriikidesse. 4. juulil 1874 saabus ta Californiasse ja võttis suuna Salt Lake City poole.

Salt Lake Citysse saabudes mõistis Meliton, et tal on probleem: ta oskas lugeda ingliskeelset teksti, kuid polnud kunagi inglise keelt rääkinud. Ta ei osanud kellegagi suhelda! Kuid ta otsustas, et kui ta inimestega rääkida ei saa, püüab ta nende tähelepanu muul viisil. Meliton tõmbas selga oma Hispaania sõjaväemundri ning marssis

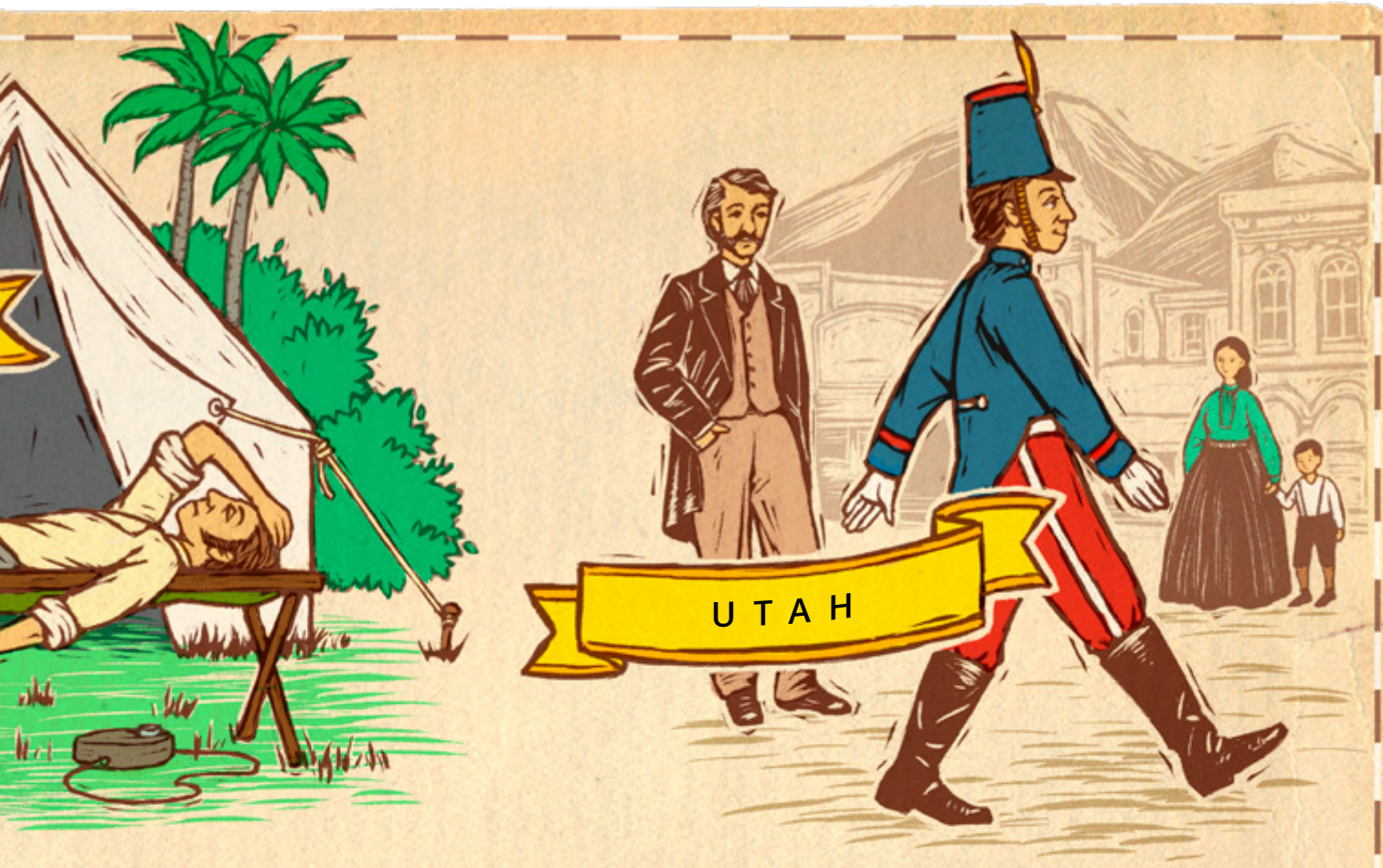

piki linnatänavaid edasi-tagasi. Nagu ta oli lootnud, panid paljud inimesed teda tähele! Lõpuks märkas teda üks Kiriku liige, vend Blanchard, kes oli ülikooliõppejõud ja rääkis hispaania keelt. Vend Blanchard aitas Melitonil end Salt Lake Citys sisse seada ja õpetas talle evangeeliumi. Peagi Meliton ristiti.

Vend Blanchard tutvustas Melitoni ka president Brigham Youngile. Meliton ütles president Youngile, et üle kõige tahab ta tõlkida Mormoni Raamatu hispaania keelde.

President Young palus Melitonil aidata Mehhikosse minevatel misjonäridel osa Mormoni Raamatust hispaania keelde tõlkida. Meliton veetis nädalaid ingliskeelseid sõnu hispaania keelde tõlkides. Igal õhtul vaatas ta oma tõlke misjonäridega üle. Nad oskasid mingil määral hispaania keelt, kuid nende arvates vajas see tähtis tõlge hispaania keelt emakeelena kõnelejat. Nad teadsid, et Meliton oli vastus nende palvetele. Tõlge avaldati 1875. aastal. See sai pealkirjaks „Trozos Selectos del Libro de Mormon" (Mormoni Raamatu valitud lõigud).

Misjonärid olid nüüd valmis Mehhikosse minema. Nad laadisid 1500 tõlgitud pühakirjaraamatut hobusele selga ja alustasid teekonda. Hispaania keele kõnelejad said esimest korda lugeda Mormoni Raamatut oma emakeeles! Kuigi Meliton oli elanud tuhandete kilomeetrite kaugusel Hispaanias, juhatas Taevane Isa ta täpselt sinna, kus ta pidi olema. Tänu oma vaprusele ja usule aitas Meliton tuua Jumala sõna lugematul hulgal inimesteni. ●

Artikli autor elab Ameerika Ühendriikides Utah' osariigis.

Meliton Gonzalez Trejo (1844–1917) teenis Mehhikos mitmel misjonil ja ristis seal mõned esimesed Kiriku liikmed. 1886. aastal aitas Meliton lõpetada kogu Mormoni Raamatu tõlkimise hispaania keelde.

MARK ROBISONI ILLUSTRATSIOONID

Pauluse misjoniränn akud

Marissa Widdison
Kiriku ajakirjad

Kui Jeesus üles tõusis, rändas apostel Paulus teistesse maadesse, et õpetada inimestele Jeesusest. Tol ajal ei olnud autosid ega lennukeid ja ta pidi palju jala käima. Mõnikord reisis ta laevaga.

Paulus õpetas inimesi kirikutes ja kodudes. Ta õpetas inimesi kivistel mäenõlvadel ja linnatänavatel.

Paljudele inimestele ei meeldinud Pauluse õpetused. Mõnikord heideti Paulus vanglasse. Mõnikord jäi Paulus haigeks.

Kuid kõigile raskustele vaatamata oli Paulusel usku. Ta ütles: „Ma suudan kõik Kristuses.” Ta teadis, et Jeesus annab talle jõudu.

APRYL STOTTI ILLUSTRATSIOON

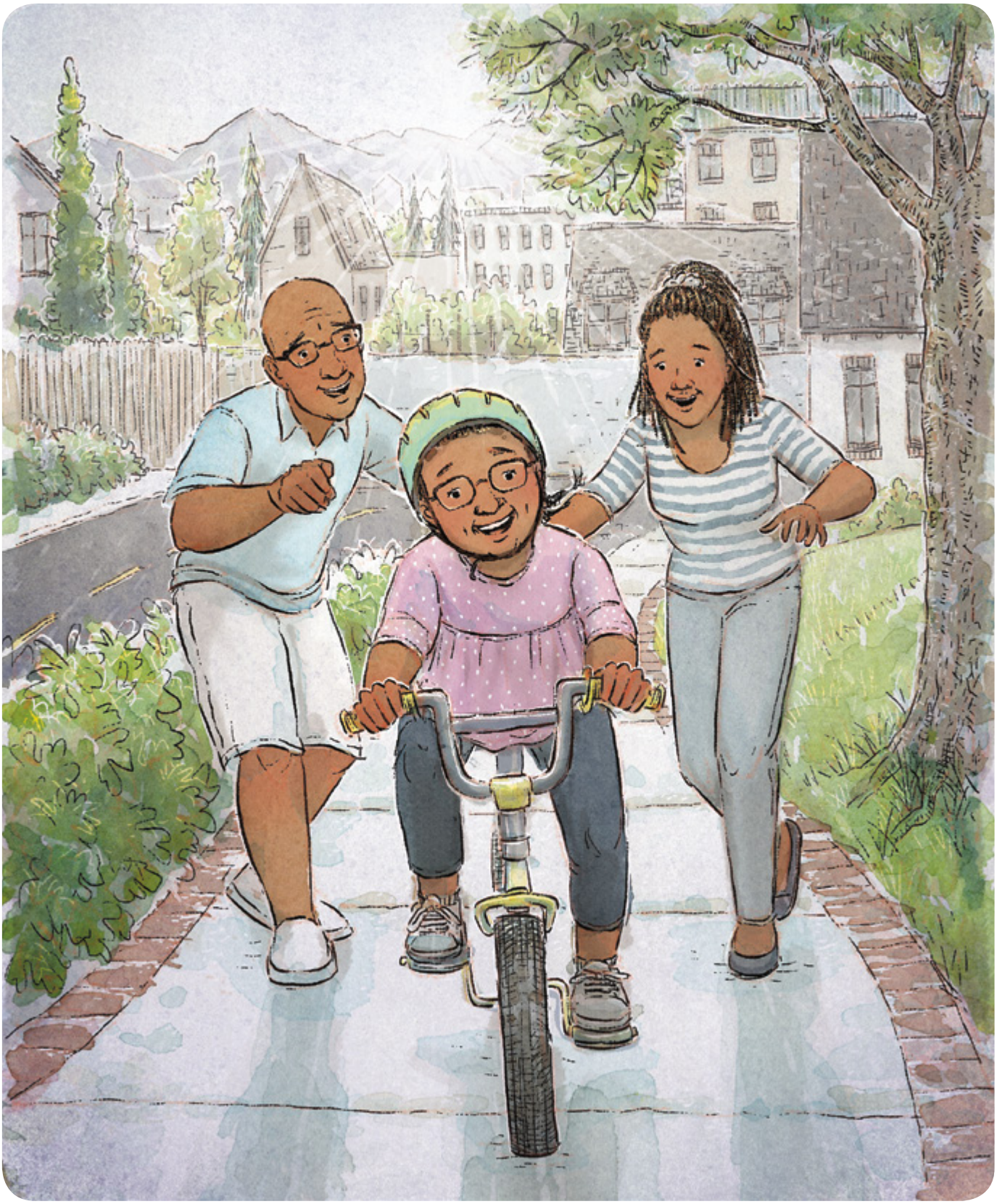

Jeesus Kristus võib ka mulle jõudu anda.
Ta armastab mind ja mina armastan Teda! ●

Jeesus aitab mul teha raskeid asju

APRYL STOTTI ILLUSTRATSIOON

VIIMSE AJA PÜHADE
JEESUSE KRISTUSE
KIRIK

Kallid vanemad!

Üks Uue Testamendi peamisi sõnumeid on, et me võime leida rahu ja rõõmu Kristuses vaatamata sellele, milline on meie elu. Selle kuu ajakiri jagab sarnast tunnistust.

- Lk S4 leiab halba und näinud poiss tröösti.
- Lk S8 meenutatakse Downi sündroomiga tüdrukule, et Taevane Isa armastab teda.
- Lk S15 plakat õpetab, et kõik asjad on võimalikud Jeesuse Kristuse abil.
- Lk S20–23 Paulus näitab usus eeskuju.

Kui te loete koos ajakirja, siis leidke, kuidas Jeesus ja Taevane Isa aitasid igas loos mainitud inimesi. Võite tõmmata joone alla sõnadele, mis kirjeldavad katsumusi, millega nad silmitsi seisid. Seejärel tõmmake ring ümber sõnadele, mis kirjeldavad, millist abi nad said. Rääkige pereringis, kuidas mõnikord katsumused eemaldatakse ja mõnikord antakse meile jõudu katsumustest võitu saada. Igal juhul armastavad Jeesus ja Taevane Isa meid ja on meile toeks!

Soovime teile rõõmsat kuud!

Sõbrake

Kuidas saata oma lapse kunstiteos või kogemus *Liahoona* toimetusele.

Minge kodulehele liahona.ChurchofJesusChrist.org ja klõpsake „Submit an Article or Feedback" (Esitage artikkel või andke tagasisidet). Või saatke see e-kirjaga aadressile liahona@ChurchofJesusChrist.org koos oma lapse nime, vanuse, kodulinna nimega ja järgmise sõnumiga: „Mina, [lisage oma nimi], annan loa Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirikule kasutada oma lapse loomet Kiirku ajakirjades, Kiriku veebilehtedel ja sotsiaalmeedia platvormidel." Ootame teie kirju!

Leia peidetud Liahoona!

SÕBRAKESE ESIKAANEL
Macky Pamintuani illustratsioon

SISUKORD

S2 Armasta teisi, nagu Jeesus meid armastab
S4 Vaid palve kaugusel
S6 Tervitused Kongo Demokraatlikust Vabariigist!
S8 Ma ei taha olla teistsugune!
S10 Apostlid maailmas: Vanem Stevenson külastab Tšiilit
S11 Apostlid maailmas: Vanem Renlund külastab lapsi
S12 Valge peakate Florence'ile
S14 Kas peaksin edasi lugema?
S15 Hea mõte: Ma suudan kõik Kristuses
S16 Templi väljakutse
S17 Näita ja räägi
S18 Vaprad eeskujud: Issanda teenimine hispaania keeles
S20 Pühakirjalood: Pauluse misjonirännakud
S23 Värvimisleht: Jeesus aitab mul teha raskeid asju

© 2019 INTELLECTUAL RESERVE, INC. ALL RIGHTS RESERVED

4 02186 10124 1
ESTONIAN